

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาผลของการใช้กระบวนการเรียนการสอน ตามแนวคิดการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ ของไวกอตสกี ที่มีต่อทักษะทางภาษาไทย และการกำกับตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย
2. รูปแบบการวิจัย
3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
4. เครื่องมือในการทดลองสอน
5. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

โดยในแต่ละเรื่องมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลพื้นฐาน จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ทฤษฎีวิวัฒนาการเชิงสังคมของ ไวกอตสกี ผู้วิจัยศึกษาในเรื่อง พัฒนาการทางสติปัญญา องค์ประกอบของจิตใจ กระบวนการทำงานของจิตใจ พัฒนาการทางภาษาและการกำกับตนเอง แนวคิดการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ และแนวทางการสอนตามแนวคิดดังกล่าว จากงานเขียนของไวกอตสกี และของนักจิตวิทยาท่านอื่น ๆ ในกลุ่มทฤษฎีวิวัฒนาการเชิงสังคม ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่ใช้กับกลุ่มทดลอง

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ทฤษฎีวิวัฒนาการเชิงสังคม อธิบายจิตสำนึกของมนุษย์ว่า เป็นองค์ประกอบของจิตใจขั้นสูง อันเป็นผลของกระบวนการเสริมสร้างคุณลักษณะของตนเอง จากประสบการณ์ที่ได้รับ โดยผ่านกระบวนการสร้างสื่อกลาง ที่สะท้อนประสบการณ์เข้าสู่จิตใจในรูปแบบของภาษา ตามพื้นฐานทางชีวภาพ และทางจิตใจที่แต่ละคนมีอยู่ในขณะนั้น ๆ ส่วนสำคัญในจิตสำนึกคือ มโนทัศน์ ที่มนุษย์เสริมสร้างขึ้น จากภาพรวมไปสู่รายละเอียด จากรูปธรรมไปสู่นามธรรม และ

การกำกับตนเองที่มีพัฒนาการไปพร้อม ๆ กับพัฒนาการทางภาษา โดยภาษาเป็นเครื่องมือที่มนุษย์ใช้ในการกำกับความคิด และพฤติกรรมของตนเอง

แนวคิดการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ อธิบายปฏิสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางสติปัญญากับการเรียนรู้ ว่าพัฒนาการทางสติปัญญาเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ และการเรียนรู้จะเพิ่มพูนพัฒนาการทางสติปัญญา แต่การเพิ่มพูนดังกล่าวจะเป็นไปได้ในขอบเขตหนึ่ง ซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ระหว่างผู้เรียนและผู้ร่วมงาน ในช่วงประสบการณ์นั้น

การเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ มีลักษณะสำคัญสองประการคือ 1) การเรียนแบบร่วมงาน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน จากการได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ขอมรับซึ่งกันและกัน และมีเป้าหมายร่วมกันในการทำงาน ของกลุ่มผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วยครูและนักเรียนที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน และ 2) สแกฟโฟลด์คิง ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง โดยกระบวนการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ ของไวกอทสกี ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ได้จากที่มีผู้สร้างไว้ ประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอน คือ

1) ขั้นชักจูงให้ศึกษาอย่างมีเป้าหมาย ซึ่งหมายถึง ครูและนักเรียนร่วมกัน คัดเลือกเรื่องที่จะศึกษาเพื่อจัดทำเป็นโครงการศึกษาของกลุ่ม และ ตั้งเป้าหมายการศึกษาในแต่ละเรื่อง ซึ่งควรเป็นเป้าหมายที่บอกว่าจะทำอะไร เป็นข้อความสั้น ๆ จดจำได้ง่าย บรรลุถึงได้ในเวลาที่กำหนด และครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตร

2) ขั้นทำความเข้าใจในแนวทางการศึกษา ซึ่งหมายถึง ครูและนักเรียนร่วมกัน ทบทวนความรู้และทักษะพื้นฐานของนักเรียนในเรื่องที่จะศึกษานั้น แบ่งงานกันทำในกลุ่ม ตามความสนใจและความถนัด และ วางแผนการศึกษาว่าจะทำกิจกรรมการเรียนการสอนในเรื่องนี้ได้อย่างไรได้อย่างเป็นขั้นตอน

3) ขั้นดำเนินการศึกษาอย่างรอบคอบ ซึ่งหมายถึง ครูและนักเรียนร่วมกัน ดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ และ สร้างมโนทัศน์อย่างรวดเร็วและเป็นระบบ โดยนักเรียนจะต้องสร้างและทำความเข้าใจมโนทัศน์ใหม่ ๆ เพื่อแก้ปัญหาที่ประสบ ซึ่งนักเรียนแต่ละคนจะใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมของตนเป็นพื้นฐานในการสร้างและทำความเข้าใจมโนทัศน์ใหม่ ส่วนครูจะให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมกับเหตุการณ์

4) ขั้นแสดงผลการศึกษาด้วยสื่อทางภาษา ซึ่งหมายถึง ครูและนักเรียนร่วมกัน นำมโนทัศน์ที่ได้จากการศึกษามาเรียบเรียงเป็นข้อความด้วยสำนวนของตนเอง และ จัดเกลาสำนวนภาษา ซึ่งหมายถึง เมื่อนักเรียนทำงานเสร็จแล้ว ครูจะตรวจงานของนักเรียนโดยละเอียด แล้วจึงแก้ไขให้เหมาะสมตามกฎเกณฑ์ทางภาษาและวัฒนธรรมเป็นเรื่อง ๆ ไป

5) ขึ้นสรุปผลการศึกษา ซึ่งหมายถึง ครูและนักเรียนร่วมกัน สะท้อนความรู้สึกที่มีต่อสิ่งที่ศึกษาทั้งด้านกระบวนการและคุณค่าที่ได้รับ และ ชี้ให้เห็นความสำเร็จทั้งในด้านความรู้ใหม่ และคุณค่าใหม่ ๆ รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะและกำลังใจในการทำงานให้ดียิ่งขึ้นไปอีกในครั้งต่อ ๆ ไป

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีการนำการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ไปทดลองใช้ กับผู้เรียนในระดับต่าง ๆ ในการสอนวิชาต่าง ๆ โดยมีการจัดกลุ่มผู้เรียนแบ่งได้เป็น 3 ขนาดคือ 1) กลุ่มขนาดใหญ่ ใช้นักเรียนทั้งห้อง เช่น กลุ่มยี่หุ่ย ในงานวิจัยของ แซพแมน (Chapman, 1995: 416-428) 2) กลุ่มขนาดกลาง ใช้นักเรียนกลุ่มละ 5-7 คน เช่น กลุ่มแลกเปลี่ยนบทบาท ตามแนวคิดที่ กรีดเลอร์ (Greadler, 1997: 264-265) สรุปไว้ 3) กลุ่มขนาดเล็ก ใช้นักเรียนกลุ่มละ 2 คน เช่น กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ตามแนวคิดที่ อัลคิน (Alkin, 1992: 980-984) สรุปไว้ โดยพบว่ากระบวนการเรียนการสอนตามแนวคิดพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ มีผลต่อการพัฒนาทักษะทางภาษา ของผู้เรียนในระดับต่าง ๆ ให้เพิ่มขึ้นได้เป็นอย่างดี ทั้งยังช่วยส่งเสริมการกำกับตนเองอีกด้วย

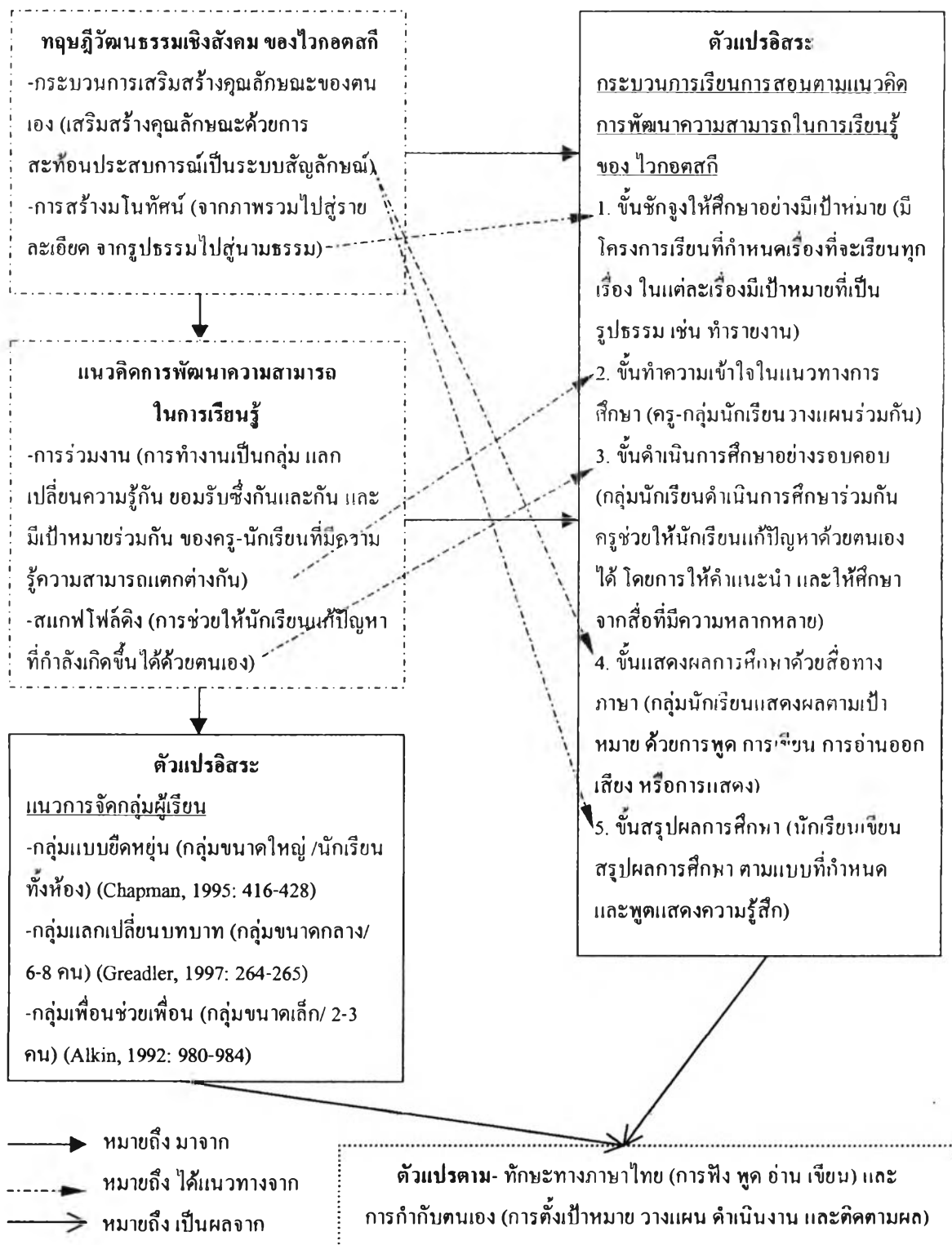
2. การกำกับตนเอง ผู้วิจัยศึกษาในเรื่อง ความหมายของการกำกับตนเอง ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกำกับตนเอง ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจในลักษณะของตัวแปร และแนวทางในการวัดค่าของตัวแปรนี้

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า การกำกับตนเอง หมายถึง การใช้กลวิธี ซึ่งได้แก่ การตั้งเป้าหมาย การวางแผน การดำเนินงาน และการติดตามผล ทั้งในด้านพฤติกรรม ด้านความรู้ความเข้าใจ และด้านแรงจูงใจของตนเอง เพื่อให้บรรลุถึงสิ่งที่มุ่งหวังได้ด้วยตนเอง ซึ่งวัดได้จากการประเมินตนเอง การประเมินโดยครูผู้สอนในรายวิชาต่าง ๆ การส่งงาน และผลสรุปของงาน

3. พัฒนาการทางภาษาและทักษะทางภาษาไทย ผู้วิจัยศึกษาในเรื่อง พัฒนาการทางภาษาของเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนใช้ภาษาได้เหมือนผู้ใหญ่ และทักษะทางภาษาไทยตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในรายวิชาบังคับแกนทุกรายวิชา ตลอดจนแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในปัจจุบัน (พ.ศ. 2543) เพื่อทำความเข้าใจในลักษณะของตัวแปร และแนวทางในการวัดค่าของตัวแปรนี้

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า พัฒนาการทางภาษาของเด็กเริ่มตั้งแต่การส่งเสียงอ้อแอ้ การพูดได้เป็นคำ ๆ การพูดได้มากคำขึ้นชัดเจนขึ้น จนสามารถใช้ภาษาได้เหมือนผู้ใหญ่ ทักษะทางภาษาไทยตามหลักสูตรฯ ประกอบด้วยทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน โดยให้ความสำคัญกับทุกทักษะใกล้เคียงกัน แนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในปัจจุบัน จะเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนที่มีนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

จากผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบของแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการวิจัย ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

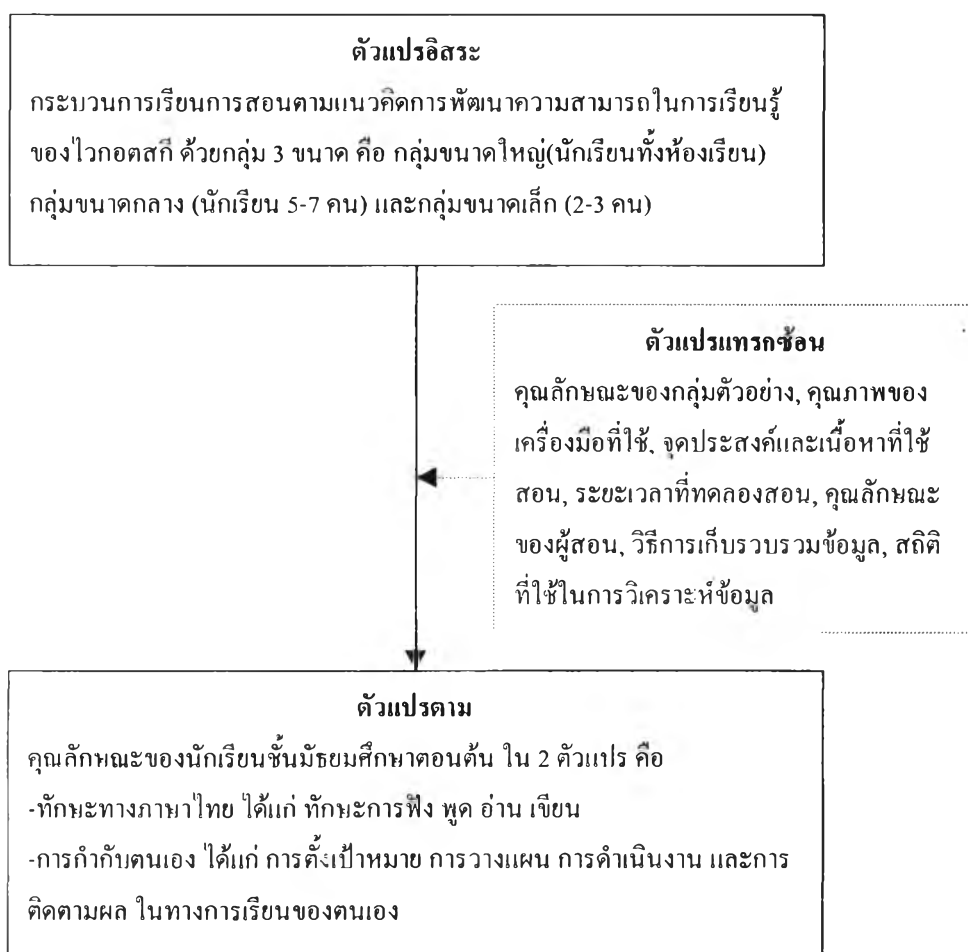
จากแผนภูมิที่ 2 จะเห็นว่า กรอบแนวคิดในการวิจัยนี้ ประกอบด้วยแนวคิดหลักคือทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคม ของไวกอตสกี ซึ่งเป็นกรอบในการทำความเข้าใจแนวคิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน แนวการจัดกลุ่มผู้เรียน และ ผลที่จะเกิดขึ้นทั้งในด้านทักษะทางภาษาไทย และการกำกับตนเองของนักเรียนด้วย

จากการศึกษาตามกรอบแนวคิดในการวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่าทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคมของไวกอตสกี เป็นทฤษฎีที่มุ่งอธิบายจิตสำนึกของมนุษย์ โดยมีหลักการพื้นฐานคือ มนุษย์สร้างเสริมคุณลักษณะของตนเอง ด้วยการสร้างสื่อกลางในจิตใจขึ้นแทนที่ประสบการณ์ที่ตนเองรับรู้ ประสบการณ์ที่มีอิทธิพลต่อมนุษย์มากที่สุดคือ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรม

กระบวนการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ ของไวกอตสกี ที่เน้นการร่วมงาน และ สแกฟโฟลด์จึง ประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้น คือ 1) ขั้นชักจูงให้ศึกษาอย่างมีเป้าหมาย 2) ขั้นทำความเข้าใจในแนวทางการศึกษา 3) ขั้นดำเนินการศึกษาอย่างรอบคอบ 4) ขั้นแสดงผลการศึกษาด้วยสื่อทางภาษา และ 5) ขั้นสรุปผลการศึกษา มีผลต่อการพัฒนาทักษะทางภาษา ของผู้เรียนในระดับต่าง ๆ ให้เพิ่มขึ้นได้เป็นอย่างดี ทั้งยังช่วยส่งเสริมการกำกับตนเองด้วย

การวิจัยที่ผ่านมาเป็นการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม 2 กลุ่ม โดยกลุ่มทดลองที่ใช้มี 3 ขนาด คือ กลุ่มขนาดใหญ่ (นักเรียนทั้งห้องเรียน เช่น วิจัยกลุ่มแบบยี่ดหุ่่น) กลุ่มขนาดกลาง (นักเรียน 5 - 7 คน เช่น กลุ่มแบบแลกเปลี่ยนบทบาท) และกลุ่มขนาดเล็ก (2-3 คน เช่น กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน) แต่การวิจัยเพื่อศึกษาผลของการใช้กระบวนการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ ของไวกอตสกี ต่อทักษะทางภาษาไทย และการกำกับตนเอง ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในลักษณะเปรียบเทียบกันเองระหว่างกลุ่มทั้ง 3 ขนาด ยังไม่เคยมีใครทำมาก่อน

จากลักษณะของแนวคิดซึ่งเป็นกรอบในการวิจัยดังกล่าว การวิจัยนี้จึงดำเนินการตามกรอบของตัวแปรในการวิจัย ซึ่งมีลักษณะดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 3 กรอบของตัวแปรในการวิจัย

จากแผนภูมิดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การวิจัยนี้จะมุ่งศึกษาผลของตัวแปรอิสระคือ กระบวนการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของไวคอตสกี ด้วยกลุ่ม 3 ขนาด ที่มีต่อ ตัวแปรตาม คือ คุณลักษณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นใน 2 ตัวแปร คือ ทักษะทางภาษาไทยและการกำกับตนเอง โดยจะควบคุมอิทธิพลของตัวแปรแทรกซ้อนต่าง ๆ เช่น คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และระยะเวลาที่ทดลองสอน เป็นต้น ให้ส่งผลกระทบต่อตัวแปรตามได้น้อยที่สุด โดยจากกรอบของตัวแปรในการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีรูปแบบการวิจัย ดังนี้

2. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง แบบกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (Control group, Pretest posttest design) โดยใช้ผลการวัดก่อนทดลอง ควบคุมความไม่เท่าเทียมกัน ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมที่อาจเกิดขึ้นได้ โดยมีผังการทดลอง ดังนี้

ตารางที่ 4 ผังการทดลองใช้กระบวนการเรียนการสอน

สัปดาห์ที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
กลุ่มทดลอง 1	O_{1E}	----- X_1 -----					O_{2E}					O_{3E}
กลุ่มทดลอง 2	O_{1E}	----- X_2 -----					O_{2E}					O_{3E}
กลุ่มทดลอง 3	O_{1E}	----- X_3 -----					O_{2E}					O_{3E}
กลุ่มควบคุม	O_{1c}						O_{2c}					O_{3c}

จากตารางดังกล่าวจะเห็นว่า ผู้วิจัยจะดำเนินการทดลองเป็นเวลา 11 สัปดาห์ โดยสัปดาห์แรก เป็นการวัดทักษะทางภาษาและการกำกับตนเองก่อนการทดลอง โดยใช้สัญลักษณ์ O_{1E} สำหรับการวัดในกลุ่มทดลอง และ O_{1c} สำหรับการวัดในกลุ่มควบคุม สัปดาห์ที่สองถึงสัปดาห์ที่เจ็ด เป็นการทดลองสอนในกลุ่มทดลอง และการสอนตามปกติในกลุ่มควบคุม ใช้เวลาในการสอนสัปดาห์ละ 4 คาบ คาบละ 50 นาที รวมทั้งสิ้น 24 คาบ โดยใช้สัญลักษณ์ $-X_1-$ ในการสอนด้วยวิธีจัดกลุ่มแบบซิคหุน $-X_2-$ ในการสอนด้วยวิธีแลกเปลี่ยนบทบาท และ $-X_3-$ ในการสอนด้วยวิธีเพื่อนช่วยเพื่อน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสอนเองทั้งสี่กลุ่ม และจะให้ข้อมูลกับทั้งสี่กลุ่มว่าเป็นการทดลองเปลี่ยนวิธีสอน สัปดาห์ที่แปด เป็นการวัดทักษะทางภาษาและการกำกับตนเองหลังการทดลอง โดยใช้สัญลักษณ์ O_{2E} สำหรับการวัดในกลุ่มทดลอง และ O_{2c} สำหรับการวัดในกลุ่มควบคุม สัปดาห์ที่เก้าและสิบ เป็นการเรียนตามปกติโดยครูผู้สอนของโรงเรียน สัปดาห์ที่สิบเอ็ด เป็นการวัดความคงอยู่ของทักษะทางภาษา โดยใช้สัญลักษณ์ O_{3E} สำหรับการวัดในกลุ่มทดลอง และ O_{3c} สำหรับการวัดในกลุ่มควบคุม แล้วยุติการทดลอง

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเขวาไร่ศึกษา อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 162 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีเกณฑ์ในการเลือกโรงเรียน ดังนี้

1. เป็นโรงเรียนแบบสหศึกษานขนาดกลาง เพราะเป็นตัวแทนของโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็กได้
2. รับนักเรียนโดยไม่มีการสอบคัดเลือก เพราะโรงเรียนที่มีการสอบคัดเลือกจะได้ นักเรียนส่วนใหญ่ที่มีความสามารถสูง
3. ได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารให้ทำการวิจัยกับนักเรียนได้

ผู้วิจัยคัดเลือก ได้โรงเรียนเขวาไร่ศึกษา ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมประจำตำบลเขวาไร่ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม แล้วทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย ได้รับคำยินยอมให้ทำการทดลองสอนได้ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2542 แล้วคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างระดับนักเรียน โดยการเลือกนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นตัวแทนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้ง 3 ระดับ คือ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 เนื่องจาก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นปีแรกที่เริ่มเรียน นักเรียนกำลังปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นชั้นที่เป็นปีสุดท้าย นักเรียนกังวลกับเรื่องการจบการศึกษาแล้ว จะต้องสอบเข้าศึกษาต่อ หรือไปประกอบอาชีพต่อไป จากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 5 ห้องเรียน 210 คน ผู้วิจัยขอทดลองสอน 4 ห้องเรียน จำนวน 162 คน แล้วคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างระดับนักเรียน เข้ากลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง 3 กลุ่ม โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

4. เครื่องมือในการทดลองสอน

เครื่องมือในการทดลองสอน ได้แก่ แผนการสอน ซึ่งแบ่งเป็นแผนการสอนกลุ่มควบคุม และแผนการสอนกลุ่มทดลอง โดยมีลักษณะดังนี้

แผนการสอนที่ใช้ในการทดลองสอน เป็นแผนการสอนในรายวิชา ท 204 ภาษาไทย ซึ่งเป็นวิชาบังคับแกนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประจำภาคเรียนที่ 2 โดยใช้จุดประสงค์การเรียนรู้และเกณฑ์การแบ่งอัตราส่วนคะแนน ของกลุ่มโรงเรียนจังหวัดมหาสารคาม เป็นหลักในการจัดทำ ดังนี้

จุดประสงค์การเรียนรู้ รายวิชา ท 204 ภาษาไทย ของกลุ่มโรงเรียนจังหวัดมหาสารคาม

1. มีความรู้-ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักและมารยาทในการฟัง
2. เมื่อฟังพระธรรมเทศนาแล้ว สามารถบอกข้อคิดเห็นและนำไปปฏิบัติได้
3. อ่านในใจและอ่านออกเสียงทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองได้อย่างถูกต้องไพเราะ
4. เมื่อกำหนดสารคดีให้อ่าน สามารถจับใจความสำคัญได้
5. สามารถแยกชนิดของประโยคได้
6. สามารถขยายส่วนต่าง ๆ ของประโยคได้
7. มีความเข้าใจและสามารถเขียนงานเขียนประเภทต่าง ๆ ได้
8. สามารถเขียนย่อความและเขียนประกาศได้
9. เมื่ออ่านหนังสือบันเทิงคดีแล้ว สามารถวิเคราะห์วิจารณ์ได้
10. มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักและมารยาทในการพูด
11. สามารถแยกประเด็น ดีความ บอกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น จากการฟังเรื่องที่กำหนดให้ ได้
12. สามารถใช้คำราชาศัพท์ได้ถูกต้องเหมาะสมกับฐานะของบุคคล
13. เมื่อกำหนดเวลาให้ สามารถพูดแสดงความคิดเห็น พูดในที่ประชุม โดยใช้คำพูดได้
อย่างเหมาะสม

กลุ่มโรงเรียนจังหวัดมหาสารคาม ได้กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้ รายวิชา ท 204 ภาษาไทย ในแต่ละข้อ กับเนื้อหาที่เรียน เวลาเรียน และคะแนนในการวัดผล ดังตารางต่อไปนี้คือ

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่าง จุดประสงค์ / เนื้อหา / เวลาเรียน / คะแนน รายวิชา ท 204
ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	จำนวนคาบ	คะแนน
1. มีความรู้-ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักและมารยาทในการฟัง	-หลักการฟัง -มารยาทในการฟัง	2	3
2. เมื่อฟังพระธรรมเทศนาแล้ว สามารถบอกข้อคิดเห็นและนำไปปฏิบัติได้	-ฟังพระธรรมเทศนา	2	3
3. อ่านในใจและอ่านออกเสียงทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองได้ถูกต้องไพเราะ	-หลักการอ่านในใจ -หลักการอ่านออกเสียง -สามัคคีเสวก วัฒนธรรม ทะเลบัว	4	4
4. เมื่อกำหนดสารคดีให้อ่าน สามารถจับใจความสำคัญได้	-ขุนช้างขุนแผน -คำอวยพรปีใหม่ -ชีวิตปลาช่อน -ข้อคิดเรื่องการบวช -สิ่งแวดล้อมกับชีวิตมนุษย์	10	12
5. สามารถแยกชนิดของประโยคได้	-ประโยคความเดียว -ประโยคความรวม -ประโยคความซ้อน	10	10
6. สามารถขยายส่วนต่างๆ ของประโยคได้	-บทขยายประธาน -บทขยายกริยา -บทขยายกรรม	8	10
7. มีความเข้าใจและสามารถเขียนงานเขียนประเภทต่างๆ ได้	-หลักการเขียนแสดงความคิดเห็น -หลักการเขียนจดหมายกิจธุระ	4	4
8. สามารถเขียนย่อความและเขียนประกาศได้	-การเขียนย่อความ -การเขียนประกาศ	6	8
9. เมื่ออ่านหนังสือบันเทิงคดีแล้ว สามารถวิเคราะห์วิจารณ์ได้	-ราชาธิราช -มหากบิลวานร	12	15
10. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักและมารยาทในการพูด	-หลักการพูด -มารยาทในการพูด	2	3
11. สามารถแยกประเด็น ตีความ บอกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น จากการฟังคำปราศรัย แดงการณ์ บทวิจารณ์ และข่าวได้	-ฟังคำปราศรัย -ฟังแถลงการณ์ -ฟังบทวิจารณ์ -ฟังข่าว	3	5

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่าง จุดประสงค์ / เนื้อหา / เวลาเรียน / คะแนน รายวิชา ท 204
ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ต่อ)

จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	จำนวนคาบ	คะแนน
12. สามารถใช้คำราชาศัพท์ที่ถูกต้อง เหมาะสมกับฐานะของบุคคล	-คำราชาศัพท์	6	10
13. เมื่อกำหนดเวลาให้ สามารถพูดแสดงความคิดเห็น พูดในที่ประชุม โดยใช้คำพูดได้อย่างเหมาะสม	-พูดแสดงความคิดเห็น -พูดในที่ประชุม	3	5

เกณฑ์การให้คะแนน

อัตราส่วนคะแนนระหว่างภาค : ปลายภาค = 60 : 40 รวม 100 คะแนน

- จุดประสงค์ที่สอบเก็บคะแนนรายจุดประสงค์ก่อนวัดผลระหว่างภาค คือ ข้อที่ 1 (3 คะแนน), 3 (4 คะแนน), 5 (3 คะแนน), 7 (2 คะแนน), 13 (3 คะแนน) รวม 15 คะแนน
- จุดประสงค์ที่วัดผลระหว่างภาค คือ ข้อที่ 4 (6 คะแนน), 5 (7 คะแนน), 7 (2 คะแนน), 8 (2 คะแนน), 9 (3 คะแนน) รวม 20 คะแนน
- จุดประสงค์ที่สอบเก็บคะแนนรายจุดประสงค์หลังวัดผลระหว่างภาค คือ ข้อที่ 2 (3 คะแนน), 9 (3 คะแนน), 10 (3 คะแนน), 11 (3 คะแนน), 12 (3 คะแนน) รวม 15 คะแนน
- จุดประสงค์ที่วัดผลปลายภาค คือ ข้อที่ 4 (6 คะแนน), 6 (10 คะแนน), 8 (6 คะแนน), 9 (9 คะแนน), 11 (2 คะแนน), 12 (7 คะแนน) รวม 40 คะแนน
- คุณลักษณะที่ต้องการประเมิน คือ ความขยัน (2 คะแนน), ความมีสัมมาคารวะ (2 คะแนน), ความตรงต่อเวลา (2 คะแนน), ความสามัคคี (2 คะแนน), ความสนใจเรียน (2 คะแนน) รวม 10 คะแนน

ผู้วิจัยนำจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา เวลาเรียน และเกณฑ์การให้คะแนน ดังกล่าว มาจัดทำเป็นกำหนดการสอน รายวิชา ท 204 ภาษาไทย ประจำภาคเรียนที่ 2 ใช้เวลาสอนสัปดาห์ละ 4 คาบ คาบละ 50 นาที รวม 18 สัปดาห์ (72 คาบ) เป็นแผนการสอนจำนวน 25 เรื่อง ดังนี้

ตารางที่ 6 กำหนดการสอนรายวิชา ท 204 ภาษาไทย ประจําภาคเรียนที่ 2

ลำดับที่	สัปดาห์ที่/ คาบที่	จุดประสงค์การเรียนรู้ข้อที่	เนื้อหา	จำนวน คาบ
ปฐม นิเทศ	1/1	-มีความรู้ความเข้าใจในจุดประสงค์การเรียนรู้และ แนวทางการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย	-จุดประสงค์การเรียนรู้ และแนวทางการเรียนการ สอนวิชาภาษาไทย	1
1	1/2-3	1. มีความรู้-ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักและมารยาทใน การฟัง	-หลักการฟัง -มารยาทในการฟัง	2
2	1/4 2/1	11. สามารถแยกประเด็น ตีความ บอกข้อเท็จจริง ข้อ คิดเห็น จากการฟังเรื่องที่กำหนดให้ได้	-ฟังคำบรรยาย	2
3	2/2-4	3. อ่านในใจและอ่านออกเสียงทั้งร้อยแก้วและร้อย กรองได้ถูกต้องไพเราะ	-หลักการอ่านในใจ -หลักการอ่านออกเสียง -พระสุริโยทัยฯ, พันท้ายนรสิงห์	3
4	3/1-4	9. เมื่ออ่านหนังสือบันทึกใจแล้ว สามารถวิเคราะห์ วิจารณ์ได้	-ขุนช้างขุนแผน	4
5	4/1-3	4. เมื่อกำหนดสารคดีให้อ่าน สามารถจับ ใจความสำคัญได้	-คำอวยพรปีใหม่	3
6	4/4 5/1-2	4. เมื่อกำหนดสารคดีให้อ่าน สามารถจับ ใจความสำคัญได้	-ชีวิตปลาช่อน	3
7	5/3-4 6/1-2	5. สามารถแยกชนิดของประโยคได้	-ประโยคความเดียว -ประโยคความรวม -ประโยคความซ้อน	4
8	6/3-4 7/1	7. มีความเข้าใจและสามารถเขียนงานเขียนประเภท ต่างๆ ได้	-การเขียนเล่าประสบ การณ์	3
9	7/2-4	13. เมื่อกำหนดเวลาให้ สามารถพูดแสดงความคิด เห็น พูดในที่ประชุม โดยใช้คำพูดได้อย่างเหมาะสม	-พูดแสดงความคิดเห็น	3
10	๗/1-2	2. เมื่อฟังพระธรรมเทศนาแล้ว สามารถบอกข้อคิด เห็นและนำไปปฏิบัติได้	-ฟังพระธรรมเทศนา	2

ตารางที่ 6 กำหนดการสอนรายวิชา ท 204 ภาษาไทย ประจำภาคเรียนที่ 2 (ต่อ)

ลำดับที่	สัปดาห์ที่/ คาบที่	จุดประสงค์การเรียนรู้ข้อที่	เนื้อหา	จำนวน คาบ
11	8/3-4	3. อ่านในใจและอ่านออกเสียงทั้งร้อยแก้วและร้อย กรองได้ถูกต้องไพเราะ	-สามัคคีเสวก วัฒนธรรม ทะเลบัว	2
12	9/1-2	4. เมื่อกำหนดสารคดีให้อ่าน สามารถจับ ใจความสำคัญได้	-ข้อคิดเรื่องการบวช	2
13	9/3-4	4. เมื่อกำหนดสารคดีให้อ่าน สามารถจับ ใจความสำคัญได้	-สิ่งแวดล้อมกับชีวิต มนุษย์	2
	10	----- สอบกลางภาค -----		
14	11/1-2	6. สามารถขยายส่วนต่างๆ ของประโยคได้	-บทขยายประธาน	2
15	11/3-4	6. สามารถขยายส่วนต่างๆ ของประโยคได้	-บทขยายกริยา	2
16	12/1-2	6. สามารถขยายส่วนต่างๆ ของประโยคได้	-บทขยายกรรม	2
17	12/3-4	7. มีความเข้าใจและสามารถเขียนงานเขียนประเภท ต่างๆ ได้	-หลักการเขียนจดหมายกิจ ธุระ	2
18	13/1-4	8. สามารถเขียนย่อความและเขียนประกาศได้	-การเขียนย่อความ	4
19	14/1-2	8. สามารถเขียนย่อความและเขียนประกาศได้	-การเขียนประกาศ	2
20	14/3-4	9. เมื่ออ่านหนังสือบันเทิงคดีแล้ว สามารถวิเคราะห์ วิจารณ์ได้	-มหากบิลวานร	2
21	15/1-4 16/1-4 17/1-2	9. เมื่ออ่านหนังสือบันเทิงคดีแล้ว สามารถวิเคราะห์ วิจารณ์ได้	-ราชาธิราช	10
22	17/3	10. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักและมารยาทใน การพูด	-หลักการพูด -มารยาทในการพูด	1
23	17/4 18/1-2	11. สามารถแยกประเด็น ดีความ บอกข้อเท็จจริง ข้อ คิดเห็น จากการฟังคำปราศรัย แถลงการณ์ บทวิจารณ์ และข่าวได้	-ฟังคำปราศรัย -ฟังแถลงการณ์ -ฟังบทวิจารณ์ -ฟังข่าว	3
24	18/3-4 19/1-2	12. สามารถใช้คำราชาศัพท์ได้ถูกต้อง เหมาะสมกับ ฐานะของบุคคล	-คำราชาศัพท์	6
25	19/3-4	13. เมื่อกำหนดเวลาให้ สามารถพูดแสดงความคิด เห็น พูดในที่ประชุม โดยใช้คำพูดได้อย่างเหมาะสม	-พูดในที่ประชุม	2
	20	----- สอบปลายภาค -----		

ผู้วิจัยนำกำหนดการสอนรายวิชา ท 204 ภาษาไทย ดังกล่าว มาปรับปรุงเป็นกำหนดการสอนที่ใช้ในการทดลองสอนขึ้น โดยคัดเลือกจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาที่ครอบคลุมทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน และหลักภาษาไทย จำนวน 9 จุดประสงค์ มาทดลองสอน และเนื่องจากมีการวัดความสามารถทางภาษาไทยและการเรียนแบบกำกับตนเอง ทั้งในช่วงก่อนสอน หลังสอน และช่วงวัดความคงอยู่ จึงลดเวลาเรียนของแผนการสอนบางเรื่องลง เพื่อให้สอนทันกับนักเรียนห้องที่เรียนตามปกติก่อนจะสอบกลางภาค กำหนดการสอนที่ใช้ในการทดลองสอน ประกอบด้วยแผนการสอน 24 แผน (สอนสัปดาห์ละ 4 คาบเรียน เป็นเวลา 6 สัปดาห์) รวม 24 คาบเรียน ดังนี้

ตารางที่ 7 กำหนดการสอนรายวิชา ท 204 ภาษาไทย ที่ใช้ในการทดลองสอน

ลำดับที่	สัปดาห์ที่/ คาบที่	จุดประสงค์การเรียนรู้ข้อที่	เนื้อหา	จำนวน คาบ
	1/1-4		-การวัดก่อนสอน	4
	2/1	-มีความรู้ความเข้าใจในจุดประสงค์การเรียนรู้และ แนวทางการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย	-จุดประสงค์การเรียนรู้ และแนวทางการเรียนการ สอนวิชาภาษาไทย	1
1	2/1-2	1. มีความรู้-ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักและมารยาทใน การฟัง	-หลักการฟัง -มารยาทในการฟัง	2
2	2/3-4	11. สามารถแยกประเด็น ตีความ บอกข้อเท็จจริง ข้อ คิดเห็น จากการฟังเรื่องที่กำหนดมาให้ได้	-ฟังคำบรรยาย	2
3	3/1-3	3. อ่านในใจและอ่านออกเสียงทั้งร้อยแก้วและร้อย กรองได้ถูกต้องไพเราะ	-หลักการอ่านในใจ -หลักการอ่านออกเสียง -พระสุริโยทัยฯ, พันท้ายนรสิงห์	3
4	3/4 4/1-2	9. เมื่ออ่านหนังสือบันเทิงคดีแล้ว สามารถวิเคราะห์ วิจารณ์ได้	-ขุนช้างขุนแผน	3
5	4/3-4	4. เมื่อกำหนดสารคดีให้อ่าน สามารถจับ ใจความสำคัญได้	-คำอวยพรปีใหม่	2
6	5/1-3	4. เมื่อกำหนดสารคดีให้อ่าน สามารถจับ ใจความสำคัญได้	-ชีวิตปลาช่อน	3
7	5/4 6/1-2	5. สามารถแยกชนิดของประโยคได้	-ประโยคความเดียว -ประโยคความรวม -ประโยคความซ้อน	3

ตารางที่ 7 กำหนดการสอนรายวิชา ท 204 ภาษาไทย ที่ใช้ในการทดลองสอน (ต่อ)

ลำดับที่	สัปดาห์ที่/ คาบที่	จุดประสงค์การเรียนรู้ข้อที่	เนื้อหา	จำนวน คาบ
8	6/3-4	7. มีความเข้าใจและสามารถเขียนงานเขียนประเภท ต่างๆ ได้	-การเขียนเล่าประสบการณ์	2
9	7/1-3	13. เมื่อกำหนดเวลาให้ สามารถพูดแสดงความคิด เห็น พูดในที่ประชุม โดยใช้คำพูดได้อย่างเหมาะสม	-พูดแสดงความคิดเห็น	3
	7/4,8/1-3		-การวัดหลังสอน	4

ผู้วิจัยทำการสอนด้วยตนเอง ทั้งกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง เป็นเวลารวม 24 คาบ หรือ 6 สัปดาห์ ส่วนการเรียนในสัปดาห์ที่ 9-10 เป็นการเรียนการสอนตามปรกติโดยครูผู้สอนของโรงเรียน ส่วนสัปดาห์ที่ 11 จะเป็นการวัดความคงอยู่ โดยปฏิบัติเช่นเดียวกับการวัดหลังสอนในสัปดาห์ที่ 8

แผนการสอนแต่ละกลุ่มมีลักษณะดังนี้ คือ

4.1 แผนการสอนกลุ่มควบคุม

แผนการสอนของกลุ่มควบคุม จำนวน 24 แผน (สอนสัปดาห์ละ 4 คาบเรียน เป็นเวลา 6 สัปดาห์) รวม 24 คาบเรียน เป็นแผนการสอนที่เน้นกระบวนการและมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเป็นการจัดทำแผนการสอนที่แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนจะใช้เวลาเรียนส่วนใหญ่ ในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ ด้วยตนเอง อย่างเป็นขั้นเป็นตอน เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการ โดยกระบวนการที่แนะนำให้มี 13 กระบวนการ คือ 1) ทักษะกระบวนการ 2) กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด 3) กระบวนการคิดวิจารณ์ 4) กระบวนการคิดวิเคราะห์ 5) กระบวนการเรียนภาษา 6) กระบวนการกลุ่ม 7) กระบวนการแก้ปัญหา 8) กระบวนการสร้างความตระหนัก 9) กระบวนการสร้างเจตคติ 10) กระบวนการสร้างค่านิยม 11) กระบวนการปฏิบัติ 12) กระบวนการเรียนความรู้ความเข้าใจ 13) กระบวนการสืบสวนสอบสวน

การจัดทำแผนการสอนดังกล่าว เริ่มจากการพิจารณาบทเรียนว่า เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน หรือการปฏิบัติหรือไม่ ถ้าใช่ ก็ให้กำหนดภาระงานให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ และใช้ทักษะกระบวนการ เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนได้ แต่ถ้าบทเรียนนั้น ไม่สามารถกำหนดภาระงานได้ ก็ให้พิจารณาใช้กระบวนการอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์และธรรมชาติของรายวิชา ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวทางดังกล่าวมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการต่าง ๆ กับ จุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชา ท 204 ภาษาไทย ของกลุ่มโรงเรียนจังหวัดมหาสารคาม ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 8 ความสัมพันธ์ระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชา ท 204 ภาษาไทย กับกระบวนการต่าง ๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้	กระบวนการ												
	ทักษะกระบวนการ	กระบวนการสร้างความคิดรวบ	กระบวนการคิดวิเคราะห์	กระบวนการคณิตศาสตร์	กระบวนการเรียนภาษา	กระบวนการกลุ่ม	กระบวนการแก้ปัญหา	กระบวนการสร้างความตระหนัก	กระบวนการสร้างเจตคติ	กระบวนการสร้างค่านิยม	กระบวนการปฏิบัติ	กระบวนการเรียนรู้ความเข้าใจ	กระบวนการสืบเสาะแสวงหา
1. มีความรู้-ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักและมารยาทในการฟัง									✓			✓	
3. อ่านในใจและอ่านออกเสียงทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองได้ถูกต้องไพเราะ								✓			✓		
4. เมื่อกำหนดสารคดีให้อ่าน สามารถจับใจความสำคัญได้						✓			✓				
5. สามารถแยกชนิดของประโยคได้	✓												
7. มีความเข้าใจและสามารถเขียนงานเขียนประเภทต่างๆ ได้					✓						✓		
9. เมื่ออ่านหนังสือบันเทิงคดีแล้วสามารถวิเคราะห์วิจารณ์ได้		✓							✓				
11. สามารถแยกประเด็น ดีความ บอกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น จากการฟังคำเรื่องที่กำหนดให้ได้					✓								
13. เมื่อกำหนดเวลาให้ สามารถพูดแสดงความคิดเห็น พูดในที่ประชุม โดยใช้คำพูดได้อย่างเหมาะสม					✓								

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้ที่จะใช้สอนในการทดลองนี้ ซึ่งได้คัดเลือกให้เหมาะสมกับจำนวนคาบที่จะทดลองสอน และ ครอบคลุมทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน หลักภาษาไทย จำนวน 9 จุดประสงค์ คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 7, 9, 11, 13 กับกระบวนการต่าง ๆ พบว่า

กระบวนการที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ดังกล่าว มี 8 กระบวนการ คือ 1) กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด 2) กระบวนการคิดวิจารณ์ 3) กระบวนการเรียนภาษา 4) กระบวนการกลุ่ม 5) กระบวนการสร้างความตระหนัก 6) กระบวนการสร้างเจตคติ 7) กระบวนการปฏิบัติ 8) กระบวนการเรียนความรู้ความเข้าใจ

กระบวนการที่ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ดังกล่าว มี 5 กระบวนการ คือ 1) ทักษะกระบวนการ เนื่องจากไม่มีจุดประสงค์ที่เป็นการทำงาน หรือการปฏิบัติที่กำหนดเป็นภาระงานได้ 2) กระบวนการคณิตศาสตร์ เนื่องจากมีลักษณะเป็นกระบวนการเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ 3) กระบวนการแก้ปัญหา เนื่องจากไม่มีจุดประสงค์ที่เป็นการแก้ปัญหา 4) กระบวนการสร้างค่านิยม เนื่องจากไม่มีจุดประสงค์ที่มุ่งสร้างค่านิยม 5) กระบวนการสืบสวนสอบสวน ไม่มีจุดประสงค์ที่เป็นการแสวงหาความรู้ใหม่

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างกระบวนการ กับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่จะใช้สอนในการทดลองนี้ มาเป็นแนวทางในการเลือก กลวิธีการสอน (Teaching strategies) ที่เหมาะสมกับกระบวนการ จุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหา ดังกล่าว โดยมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 9 ความสัมพันธ์ระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กระบวนการและกลวิธีการสอน

จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	กระบวนการ	กลวิธีการสอน
มีความรู้-ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักและมารยาทในการฟัง	-หลักการฟัง -มารยาทในการฟัง	1. กระบวนการสร้างเจตคติ ซึ่งมี 3 ชั้น ได้แก่ 1) สังเกต 2) วิเคราะห์ 3) สรุป 2. กระบวนการเรียนความรู้ความเข้าใจ ซึ่งมี 5 ชั้น ได้แก่ 1) สังเกต-ตระหนัก 2) วางแผนปฏิบัติ 3) ลงมือปฏิบัติ 4) พัฒนาความรู้ความเข้าใจ 5) สรุป	1. วิเคราะห์สุภาษิต สำนวน คำพังเพย ที่มีคำว่า “ฟัง” 1. อภิปรายเกี่ยวกับหลักและมารยาทในการฟัง 2. แสดงบทบาทสมมติ เกี่ยวกับการฟังในโอกาสต่าง ๆ
อ่านในใจและอ่านออกเสียงทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองได้อย่างถูกต้องไพเราะ	-หลักการอ่านในใจ -หลักการอ่าน ทำนองเสนาะ -พันท้ายนรสิงห์ฯ -พระสุริโยทัยฯ	1. กระบวนการสร้างความตระหนัก ซึ่งมี 3 ชั้น ได้แก่ 1) สังเกต 2) วิเคราะห์ 3) สรุป 2. กระบวนการปฏิบัติ ซึ่งมี 4 ชั้น ได้แก่ 1) สังเกต-รับรู้ 2) ปฏิบัติตามแบบ 3) ปฏิบัติโดยไม่มีแบบ 4) ฝึกหัดจนชำนาญ	1. อภิปรายเกี่ยวกับประโยชน์ของการอ่านทำนองเสนาะ 1. ฝึกอ่านออกเสียงแบบธรรมชาติ และทำนองเสนาะ 2. ประกวดอ่านทำนองเสนาะ

ตารางที่ 9 ความสัมพันธ์ระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กระบวนการ และกลวิธีการสอน
(ต่อ)

จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	กระบวนการ	กลวิธีการสอน
เมื่อกำหนดสารคดีให้อ่าน สามารถจับใจความสำคัญได้	-คำอวยพรปีใหม่ -ชีวิตปลาซ่อน	1. กระบวนการสร้างความตระหนัก ซึ่งมี 3 ชั้น ได้แก่ 1) สังเกต 2) วิจาร์ณ 3) สรุป 2. กระบวนการกลุ่ม ซึ่งมี 5 ชั้น ได้แก่ 1) ระดมสมอง 2) วางแผน 3) ปฏิบัติตามแผน 4) ประเมิน 5) ปรับปรุง-พัฒนา	1. อภิปรายเกี่ยวกับประโยชน์ของคำอวยพรและสารคดี 1. แสดงบทบาทสมมุติตามเนื้อเรื่อง
สามารถแยกชนิดของประโยคได้	-ประโยคความเดียว -ประโยคความรวม -ประโยคความซ้อน	1. กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด ซึ่งมี 5 ชั้น ได้แก่ 1) สังเกต 2) จำแนกความแตกต่าง 3) หาลักษณะร่วม 4) ระบุชื่อความคิดรวบยอด 5) ทดสอบและนำไปใช้	1. อ่านหนังสือเรียนหลักภาษาไทย 2. ทำแบบฝึกหัดโดยบอกชนิดของประโยคจากประโยคที่กำหนดให้
มีความรู้ความเข้าใจ สามารถเขียนงานเขียนประเภทต่าง ๆ ได้	-การเขียนเล่า ประสบการณ์	1. กระบวนการเรียนภาษา ซึ่งมี 5 ชั้น ได้แก่ 1) เข้าใจ 2) นำไปใช้ 3) วิเคราะห์ 4) สังเคราะห์ 5) ประเมินค่า	1. ฝึกเขียนเล่าประสบการณ์
เมื่ออ่านหนังสือ บันทึกคิดแล้ว สามารถวิเคราะห์วิจารณ์ได้	-ขุนช้างขุนแผน	1. กระบวนการสร้างเจตคติ ซึ่งมี 3 ชั้น ได้แก่ (1) สังเกต (2) วิเคราะห์ (3) สรุป 2. กระบวนการคิดวิจารณ์ ซึ่งมี 6 ชั้น ได้แก่ (1) สังเกต (2) อธิบาย (3) รับฟังแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (4) เชื่อมโยงความสัมพันธ์ (5) วิจาร์ณ (6) สรุป	1. วิเคราะห์ลักษณะของการแสดงชนิดต่าง ๆ 1. แสดงละครตามเนื้อเรื่อง

ตารางที่ 9 ความสัมพันธ์ระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กระบวนการ และกลวิธีการสอน
(ต่อ)

จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	กระบวนการ	กลวิธีการสอน
สามารถแยกประเด็น ตีความ บอกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น จากการฟังเรื่องที่กำหนดให้	-การฟังคำบรรยาย	1. กระบวนการเรียนภาษา ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) เข้าใจ 2) นำไปใช้ 3) วิเคราะห์ 4) สังเคราะห์ 5) ประเมินค่า	1. ฟังฟังคำบรรยายจากแถบบันทึกเสียง
เมื่อกำหนดเวลาให้ สามารถพูดแสดงความคิดเห็น พูดในที่ประชุม โดยใช้คำพูดได้อย่างเหมาะสม	-การพูดแสดงความคิดเห็น	1. กระบวนการเรียนภาษา ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) เข้าใจ 2) นำไปใช้ 3) วิเคราะห์ 4) สังเคราะห์ 5) ประเมินค่า	1. ฟังพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเพลงที่ได้ฟัง

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ดังกล่าวมาเป็นแนวทางการวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อกำหนดจุดประสงค์ย่อยในแผนการสอน ให้มีลักษณะ 5 ประการ คือ 1) มีความยาวหนึ่งหรือสองประโยค 2) ระบุเพียงพฤติกรรมเดียว 3) เป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้ 4) ใช้คำที่เฉพาะเจาะจง เช่น “เขียน” “เรียงลำดับ” “เปรียบเทียบ” 5) สะท้อนเนื้อหา กระบวนการ และกลวิธีการสอนที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากการเรียนการสอนตามกระบวนการดังกล่าว เป็นกิจกรรมของนักเรียนที่ต้องเรียนไปครั้งละ 1 คาบเรียน (50 นาที) ไม่ได้ดำเนินการต่อเนื่องไปจนจบกระบวนการในการเรียนครั้งเดียว ดังนั้นผู้วิจัยจึงสังเคราะห์ขั้นตอนการสอนของครูที่ใช้ในแต่ละคาบเรียน โดยนำขั้นตอนการสอนภาษาไทย ที่มีผู้เสนอไว้ในเอกสารต่าง ๆ เท่าที่ค้นพบ จำนวน 6 วิธี มาวิเคราะห์หาขั้นตอนการสอนที่สอดคล้องกัน ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 10 ขั้นตอนการสอนภาษาไทยที่ใช้เป็นปกติ

แฮร์বারต์ (Bigge and Shermis, 1992)	กานเฮ้ (ทิสนา แชมมณี, มปป.)	ทักษะกระบวนการ (หน่วยศึกษา นิเทศก์ กรมสามัญ ศึกษา, 2534)	คู่มือครูภาษา ไทย (กรมวิชา การ, 2536)	สูงริด เพียร ชอบ และ สายใจ อินทรมพรรษ์ (2538)	พวงเล็ก อุตระ (2539)
1. ขั้นเตรียมการ หรือ ขั้นนำ (Preparation)	1. การสร้างความสนใจ (Gaining Attention) 2. แจ้งจุดประสงค์ (Informing the Learner of the Objective) 3. กระตุ้นให้ผู้เรียนระลึกถึงการเรียนรู้ที่จำเป็น (Stimulating Recall of Prerequisite Learned Capabilities)	1. ตระหนักในปัญหาและความจำเป็น	1. การนำเข้าสู่บทเรียน	1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน	.1. นำเข้าสู่บทเรียน
2. ขั้นเสนอ (Presentation)	4. เสนอบทเรียนใหม่ (Presenting the Stimulus) 5. ขั้นให้แนวทางการเรียนรู้ (Providing Learning Guidance)	2. คิดวิเคราะห์ วิจาร์ณ 3. สร้างทางเลือกอย่างหลากหลาย 4. ประเมินและเลือกทางเลือก 5. กำหนดและลำดับขั้นตอนการปฏิบัติ	2. การดำเนินการสอน	2. ขั้นสอน	2. ดำเนินการสอน

ตารางที่ 10 ขั้นตอนการสอนภาษาไทยที่ใช้เป็นปรกติ (ต่อ)

แฮร์บาร์ต (Bigge and Shermis, 1992)	กานเฮ้ (ทิตนา แชมมณี, มปป.)	ทักษะกระบวนการ (หน่วยศึกษา นิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2534)	คู่มือครูภาษาไทย (กรมวิชาการ, 2536)	สุจิต เพียรชอบ และ สายใจ อินทร์ทรัพย์ (2538)	พวงเล็ก อุดระ (2539)
3. ขั้นสัมพันธ์ความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ (Comparison and Abstraction)	6. ขั้นปฏิบัติ (Eliciting the Performance) 7. การให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback)	6. ปฏิบัติด้วยความชื่นชม 7. ประเมินระหว่างปฏิบัติ 8. ปรับปรุงให้ดีขึ้นอยู่เสมอ	3 การทบทวนและนำความรู้ไปใช้	3. ขั้นจัดกิจกรรมประกอบ	3. สรุปบทเรียน
4. ขั้นสรุป (Generalization)	8. การประเมินผล การเขียนตามจุดประสงค์ (Assessing the performance)	9. ประเมินผลรวมยอด เพื่อให้เกิดความภูมิใจ	4. การวัดและประเมินผล	4. ขั้นสรุป 5. ขั้นวัดผล	
5. ขั้นประยุกต์ใช้ (Application)	9. ส่งเสริมความแม่นยำและการถ่ายโอนการเรียนรู้ (Enhancing Retention and Transfer)			6. ขั้นจัดกิจกรรมเสริมบทเรียน	4. ทบทวนบทเรียน

จากการวิเคราะห์ พบว่าขั้นตอนการสอนของกรมวิชาการ มีขั้นตอนที่กระทัดรัด และครอบคลุมขั้นตอนการสอนอื่น ๆ ทั้งหมด ผู้วิจัยจึงเลือกให้เป็นหลักในการจัดขั้นตอนการสอนของแผนการสอนที่ใช้ในกลุ่มควบคุม โดยแบ่งขั้นตอนการสอนของครูในแต่ละคาบเรียนเป็น 4 ขั้น คือ

1. ขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน ประกอบด้วยกิจกรรมฝึกการสังเกตหรือสร้างความตระหนัก ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกของทุก ๆ กระบวนการ และการแจ้งจุดประสงค์ในการเรียนให้นักเรียนทราบ

2. ขั้นการดำเนินการสอน ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ ตามลำดับจุดประสงค์ย่อยที่ตั้งไว้ โดยครูจะช่วยให้ นักเรียนปฏิบัติไปตามขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการที่สัมพันธ์กับจุดประสงค์นั้น ๆ จนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ในที่สุด

3. ขั้นการทบทวนและการนำความรู้ไปใช้ ประกอบด้วยกิจกรรมสรุปทบทวนสาระสำคัญของความรู้ที่เรียนมาแล้ว และการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่เพื่อให้ความรู้แน่นแฟ้นติดตัวต่อไป

4. ขั้นการวัดและประเมินผล ประกอบด้วยกิจกรรมวัดความรู้ความสามารถตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ และประเมินผลของกระบวนการเรียนรู้ที่ได้ปฏิบัติมาด้วย

ผู้วิจัยนำจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กระบวนการ กลวิธีการสอน และขั้นตอนการสอนดังกล่าว มาจัดทำเป็นแผนการสอนของกลุ่มควบคุม โดยจัดทำในรูปแบบกิ่งตาราง ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ 7 ส่วน คือ

1. ชื่อแผนการสอน คือ ชื่อของจุดประสงค์การเรียนรู้ที่จะสอน
2. สาระสำคัญ คือ สาระหรือมโนทัศน์สำคัญที่ต้องการให้ผู้เรียนรู้
3. จุดประสงค์ คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ และจุดประสงค์ย่อย ที่ได้จากการวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ตามลำดับก่อน-หลังของการเรียนรู้
4. เนื้อหาสาระ คือ หัวข้อของเนื้อหาสาระที่นักเรียนจะเรียนรู้ เรียงลำดับตามจุดประสงค์ย่อย
5. กิจกรรมการเรียนการสอน คือ กิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูและนักเรียนปฏิบัติ โดยมีหลักในการคัดเลือกกิจกรรมดังนี้
 - 1) ให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติ มากกว่ากิจกรรมที่ครูปฏิบัติ
 - 2) แบ่งเป็นรายคาบ ในแต่ละคาบเรียงลำดับตามขั้นตอนการสอน เป็น 4 ชั้น คือ ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน ชั้นดำเนินการสอน ชั้นทบทวนและนำความรู้ไปใช้ และขั้นวัดและประเมินผล
 - 3) จัดกิจกรรมย่อยในแต่ละชั้น ตามกระบวนการที่วิเคราะห์แล้วว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ข้อนั้น
6. สื่อการสอน คือ สื่อการสอนที่ใช้ประกอบกิจกรรมแต่ละกิจกรรม
7. การประเมินผล คือ วิธีการประเมินว่านักเรียนบรรลุถึงจุดประสงค์เพียงไร เครื่องมือและเกณฑ์ในการประเมินที่ใช้

ผู้วิจัยจัดทำแผนการสอนกลุ่มควบคุมตามแนวทางดังกล่าว ได้จำนวน 24 แผนการสอน ใช้เวลาสอนแผนละ 1 คาบ รวม 24 คาบ ดังนี้คือ

1. เรื่อง ปฐมนิเทศ
2. เรื่อง หลักและมารยาทในการฟัง (หลักทั่วไป)
3. เรื่อง หลักและมารยาทในการฟัง (ในสถานการณ์ต่าง ๆ)
4. เรื่อง การฟังเพื่อตีความ (การแยกประเด็น)
5. เรื่อง การฟังเพื่อตีความ (การบอกเจตนาผู้พูด)

6. เรื่อง การอ่านทำนองเสนาะ (การฝึกอ่านออกเสียงร้อยกรอง)
7. เรื่อง การอ่านทำนองเสนาะ (พินัยอักษรสิ่งๆ)
8. เรื่อง การอ่านทำนองเสนาะ (พระสุริโยทัยฯ)
9. เรื่อง การบอกความเป็นมาและเนื้อเรื่อง (การอ่านเพื่อวิเคราะห์วิจารณ์ - ชุนช้างขุนแผน)
10. เรื่อง การวิจารณ์ตัวละคร (การอ่านเพื่อวิเคราะห์วิจารณ์ - ชุนช้างขุนแผน)
11. เรื่อง การสรุปข้อคิดจากเรื่อง (การอ่านเพื่อวิเคราะห์วิจารณ์ - ชุนช้างขุนแผน)
12. เรื่อง การบอกความเป็นมาและเนื้อเรื่อง (การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ - คำอวยพรปี

ใหม่)

13. เรื่อง การสรุปข้อคิดจากเรื่อง (การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ - คำอวยพรปีใหม่)
14. เรื่อง การบอกความเป็นมาและเนื้อเรื่อง (การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ - ชีวิตปลาช่อน)
15. เรื่อง การสรุปข้อความรู้จากเรื่อง (การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ - ชีวิตปลาช่อน)
16. เรื่อง การสรุปข้อคิดจากเรื่อง (การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ - ชีวิตปลาช่อน)
17. เรื่อง ประโยคความเดียว
18. เรื่อง ประโยคความรวม
19. เรื่อง ประโยคความซ้อน
20. เรื่อง การเขียนเล่าประสบการณ์ (การวางโครงเรื่อง)
21. เรื่อง การเขียนเล่าประสบการณ์ (การเรียบเรียงข้อความ)
22. เรื่อง การพูดแสดงความคิดเห็น (การวางโครงเรื่อง)
23. เรื่อง การพูดแสดงความคิดเห็น (การฝึกพูด)
24. เรื่อง การพูดแสดงความคิดเห็น (การฝึกพูด-ต่อ)

ผู้วิจัยนำแผนการสอนที่สร้างขึ้น (โดยมีรายละเอียดในภาคผนวก) ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการสอนภาษาไทย จำนวน 3 ท่าน ซึ่งคัดเลือกจาก 1) อาจารย์ในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และ มีผลงานทางวิชาการด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 1 ท่าน 2) ศึกษานิเทศก์สายการสอนภาษาไทย ผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือมีประสบการณ์นิเทศอย่างน้อย 5 ปี จำนวน 2 ท่าน ให้เป็นผู้ตรวจสอบความเรียบร้อยถูกต้อง ตรงตามแนวทางการสอนที่เน้นกระบวนการและมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำให้ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นให้เป็นกิจกรรมของนักเรียน ไม่ใช่กิจกรรมของครู ต่อจากนั้นผู้วิจัยนำแผนการสอน ที่ผ่านการตรวจสอบ แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วไปใช้ในการทดลองสอนต่อไป

4.2 แผนการสอนกลุ่มทดลอง

แผนการสอนกลุ่มทดลองทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่สอนด้วยวิธีจัดกลุ่มแบบยืดหยุ่น วิธีแลกเปลี่ยนบทบาท และ วิธีเพื่อนช่วยเพื่อน จำนวนกลุ่มละ 3 แผน รวม 12 แผน ใช้จุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาเดียวกับแผนการสอนของกลุ่มควบคุม แต่ใช้กระบวนการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของ ไวกอตสกี ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากกระบวนการเรียนการสอนที่ได้มีผู้วิจัยเป็นพื้นฐานไว้ โดยการนำเอาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอนตามแนวคิดของไวกอตสกี มาวิเคราะห์เพื่อหาขั้นตอนการสอนที่สอดคล้องกัน พบว่าการเรียนการสอนจากงานวิจัยเท่าที่ค้นพบ จำนวน 3 เรื่อง มีแนวทางหลัก ๆ คล้ายคลึงกัน คือเน้นการให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ขึ้นมา จากการร่วมงาน และ สแกฟโฟลด์ดิ้ง แต่มีการแบ่งขั้นตอนแตกต่างกันไปบ้าง ผลการวิเคราะห์หาความสอดคล้องระหว่างขั้นตอนการสอนดังกล่าวแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 11 แสดงกระบวนการเรียนการสอนตามแนวคิดของไวกอตสกี

เวบสเตอร์ เบเวริดจ์ และ รีด (Webster, Beveridge and Reed, 1996)	ดิกสัน-ครอส์ (Dixon-Krauss, 1997)	สุรางค์ ใ้วตระกูล (2541)
1. เชิญชวนให้เข้าร่วมและจัดระบบการทำงาน (Recruitment and management)	1. กำหนดความมุ่งหมาย (The purpose)	
2. ทบทวนความเข้าใจในการทำงาน (Representation and clarification)		1. ประเมินพื้นความรู้และทักษะของนักเรียน
3. พิจารณางานอย่างรอบคอบ (Elaboration)	2. วางกลวิธีการเรียนรู้ (The strategies)	2. ครูช่วยนักเรียนด้วยการสอน
4. สื่อความเข้าใจผ่านการเขียนหรือการพิมพ์ (Mediation through print/text)		
5. เสร็จงาน (Finishing)	3. ทำการไตร่ตรอง (Reflection)	3. ให้ข้อมูลป้อนกลับและให้นักเรียนตรวจคำตอบด้วยตนเอง 4. ค่อย ๆ เพิ่มความรับผิดชอบของนักเรียน

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียดของกระบวนการเรียนการสอนทั้ง 3 เรื่องแล้วพบว่า สามารถนำขั้นตอนการเรียนการสอนของทั้ง 3 เรื่อง มาปรับรวมกันและแก้ไขรายละเอียดบางประการ เพื่อให้เหมาะกับการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเลือกใช้ขั้นตอนการเรียนการสอนของ เวบสเตอร์ เบเวริดจ์ และ รีด (Webster, Beveridge and Reed, 1996)

เป็นหลัก เนื่องจากเห็นว่ามียาละเอียดชัดเจน สามารถนำกิจกรรมในกระบวนการเรียนการสอน จากงานวิจัยอีก 2 เรื่อง มารวมเข้าด้วยกันได้ง่าย และมีความแตกต่างจากกระบวนการที่ใช้ในการสอนตามปรกติอย่างชัดเจน

กระบวนการเรียนการสอน ตามแนวคิดการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของ ไวกอตสกี ที่ใช้ในการสอนกลุ่มทดลองทั้ง 3 กลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากงานวิจัยพื้นฐานดังกล่าวนี้ แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน โดยในแต่ละขั้นตอนมีแนวทางในการจัดกิจกรรม ดังนี้

1. ขั้นชักจูงให้ศึกษาอย่างมีเป้าหมาย ประกอบด้วย 2 กิจกรรม คือ

1) คัดเลือกเรื่องที่จะศึกษา ซึ่งหมายถึง ครูและนักเรียนร่วมกันพิจารณาคัดเลือกเรื่องต่าง ๆ ที่จะศึกษาไปตามลำดับ โดยอาจจะศึกษาเรื่องจริงในชีวิตประจำวัน หรือ เรื่องที่แต่งขึ้นก็ได้ โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ที่หลักสูตรกำหนด เช่น เรื่อง “สุภษิต” (นิทานเทียบสุภษิต คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา)

2) ตั้งเป้าหมายการศึกษา ซึ่งหมายถึง ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดเป้าหมายของการศึกษาเรื่องนั้น ๆ โดยเป้าหมายดังกล่าว ควรเป็นเป้าหมายที่บอกว่าจะทำอะไร เป็นข้อความสั้น ๆ จดจำได้ง่าย บรรลุถึงได้ในเวลาที่กำหนด และครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตร เช่น เพื่อแสดงละครจากเรื่อง นิทานเทียบสุภษิต (การอ่านจับใจความ ดีความ การพูดอภิปราย การเขียนบทละคร) เป็นต้น

2. ขั้นทำความเข้าใจในแนวทางการศึกษา ประกอบด้วย 3 กิจกรรม คือ

1) ทบทวนความรู้และทักษะพื้นฐาน ซึ่งหมายถึง ครูและนักเรียนร่วมกันทบทวนความรู้ ความเข้าใจ ประสบการณ์ และความสามารถในการเรียนรู้เดิมของนักเรียน ในเรื่องที่จะศึกษานั้น หรือ ระดับของพัฒนาการทางสติปัญญาที่เป็นอยู่ ของนักเรียนแต่ละคน เฉพาะในด้านที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะศึกษานั้น ซึ่งทำได้โดยการประเมินตนเองของนักเรียน การถาม-ตอบ ด้วยวาจา หรือ ข้อเขียนสั้น ๆ การทำผังมโนทัศน์ หรือการใช้ข้อสอบวัด ซึ่งจะทำให้นักเรียนแต่ละคนบอกได้ว่าตนเองรู้อะไรแล้ว และมีอะไรที่ยังต้องหาความรู้เพิ่ม เช่น ก่อนที่จะศึกษาเรื่อง “สุภษิต” ก็ควรทบทวนความรู้ของ นักเรียนเกี่ยวกับสุภษิตดูก่อน เป็นต้น

2) แบ่งงานกันทำในกลุ่ม ซึ่งหมายถึง การที่ครูกระตุ้นให้นักเรียนได้ร่วมงาน ในลักษณะต่าง ๆ ตามความสนใจ และความถนัด โดยอาจเป็นการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด การทำงานร่วมกันแบบต่างคนต่างทำแล้วนำผลมารวมกัน หรือ การทำงานเดี่ยวแต่มีการปรึกษาหารือกันก็ได้

3) วางแผนการศึกษา ซึ่งหมายถึง การที่ครูช่วยให้นักเรียนสามารถบอกได้ว่าจะทำกิจกรรมการเรียนการสอนในเรื่องนี้อย่างไร โดยช่วยให้นักเรียนนำข้อมูลเกี่ยวกับความรู้และทักษะพื้นฐานของตนเอง กับข้อมูลพื้นฐานด้านอื่น ๆ เช่น เวลา สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ มาวิเคราะห์ หาจุดแข็งจุดอ่อนของตนเอง เพื่อเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ และพื้นฐานของตนเอง แล้วบอกออกมาว่าในการศึกษาเรื่องนี้จะทำอะไรบ้าง ได้อย่างเป็นขั้นตอน

3. ขั้นตอนการศึกษาย่างรอบคอบ ประกอบด้วย 2 กิจกรรม คือ

- 1) ดำเนินงานตามแผน ซึ่งหมายถึง การให้นักเรียนดำเนินงานโดยอิสระ โดยครูคอยสังเกต ติดตาม แนะนำ และมีส่วนร่วมในการการทำงานของนักเรียนตลอดเวลา ครูและนักเรียนจะให้ความช่วยเหลือในการทำงานซึ่งกันและกัน เพื่อให้การทำงานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย
- 2) สร้างมโนทัศน์อย่างรวดเร็วและเป็นระบบ ซึ่งหมายถึง ในการทำงานนั้น นักเรียนจะต้องสร้างและทำความเข้าใจมโนทัศน์ใหม่ ๆ เพื่อแก้ปัญหาที่ประสบ ซึ่งนักเรียนแต่ละคนจะใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมของตนเป็นพื้นฐานในการสร้างและทำความเข้าใจมโนทัศน์ใหม่ ซึ่งต้องใช้ระยะเวลา และอาจถูกบ้างผิดบ้าง ครูควรให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมกับเหตุการณ์ โดยการทำความเข้าใจปัญหาของนักเรียน โดยสังเกต และซักถามนักเรียนก่อน ที่จะให้คำแนะนำ หรือความช่วยเหลืออื่น ๆ

4. ขั้นแสดงผลการศึกษาด้วยสื่อทางภาษา ประกอบด้วย 2 กิจกรรม คือ

- 1) นำมโนทัศน์ที่ได้จากการศึกษามาเรียบเรียงเป็นข้อความด้วยสำนวนของตนเอง ซึ่งหมายถึง การให้นักเรียนพูด เขียน ตอบคำถามจากเรื่อง สรุปย่อ อธิบายขยายความ สร้างแผนผัง แผนภูมิ หรือจัดการแสดงขึ้นมา เพื่อแสดงความเข้าใจของตนเองโดยอิสระ โดยครูช่วยควบคุมไม่ให้นักเรียนลอกหนังสือมาตอบ และแนะนำที่เหมาะสมให้ในกรณีที่นักเรียนหาคำพูดมาอธิบายความเข้าใจของตนเองไม่ได้
- 2) จัดเกลาสำนวนภาษา ซึ่งหมายถึง เมื่อนักเรียนทำงานเสร็จแล้ว ครูควรตรวจงานของนักเรียนโดยละเอียด ให้อีกต้องตรงตามหลักภาษาไทย หลักการใช้ภาษาไทย และตามความประสงค์ของนักเรียนเอง เมื่อพบที่ผิดควร ไล่เลียงถามเหตุผลดูก่อน แล้วจึงแก้ไขให้เหมาะสมตามกฎเกณฑ์ทางภาษาและวัฒนธรรมเป็นเรื่อง ๆ ไป

5. ขั้นสรุปผลการศึกษา ประกอบด้วย 2 กิจกรรม คือ

- 1) สะท้อนความรู้สึกที่มีต่อสิ่งที่ศึกษาทั้งด้านกระบวนการและคุณค่าที่ได้รับ ซึ่งหมายถึง การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น และความรู้สึก ที่มีต่อสิ่งที่ศึกษาเสร็จไปแล้วอย่างรอบด้าน ทั้งในด้านเป้าหมาย กระบวนการ ผลงาน และคุณค่าของการทำงาน โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้ฟังที่อดทนและเห็นใจ
- 2) ชี้ให้เห็นความสำเร็จทั้งในด้านความรู้ใหม่ และคุณค่าใหม่ ๆ ซึ่งหมายถึง ครูและนักเรียนร่วมกันประเมินการทำงานอย่างรอบด้าน เพราะการทำงานไม่ได้มีแต่ด้านที่บกพร่องเป็นปัญหา แต่เพียงด้านเดียว ยังมีด้านที่เป็นความสำเร็จ และจุดเด่นของงานที่ทำเสร็จแล้ว ทั้งด้านความรู้ และคุณค่าทางสังคมวัฒนธรรมอยู่ด้วย รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะและกำลังใจในการทำงานให้ดียิ่งขึ้นไปอีกในครั้งต่อ ๆ ไป

กระบวนการเรียนการสอน ตามแนวคิดการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของไวทกอดสติ ในกลุ่มทดลองดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับกระบวนการเรียนการสอนตามปกติ (การ

สอนที่เน้นกระบวนการ) ที่ใช้ในกลุ่มควบคุมแล้ว จะสามารถวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกระบวนการทั้งสองในแต่ละขั้นตอนได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอนระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
กระบวนการเรียนการสอนตามแนวคิดของไวทกอสกี	การสอนที่เน้นกระบวนการ
1. ชักจูงให้ศึกษาอย่างมีเป้าหมาย (นักเรียนตั้งเป้าหมายเอง)	1. การนำเข้าสู่บทเรียน (ครูให้นักเรียนสังเกตเห็น หรือ ตระหนักในความสำคัญของเรื่องที่จะสอน)
2. ทำความเข้าใจในแนวทางการศึกษา (นักเรียนวางแผนทางเอง)	2. การดำเนินการสอน (นักเรียนมีบทบาทในการทำกิจกรรมด้วยตนเอง ตามจุดประสงค์ที่ครูกำหนด ตามขั้นตอนของกระบวนการที่ครูกำหนด)
3. ดำเนินการศึกษารอบครอบ (นักเรียนทำกิจกรรมด้วยตนเอง ครูช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จตามแนวทางที่นักเรียนวางไว้)	3. การทบทวนและนำความรู้ไปใช้ (นักเรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ นอกจากที่เรียนมาแล้ว)
4. แสดงผลการศึกษาด้วยสื่อทางภาษา (นักเรียนแสดงผลงานโดยใช้สื่อต่าง ๆ และให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับผลงานของกันและกัน)	4. การวัดและประเมินผล (วัดและประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้)
5. สรุปผลการศึกษา (นักเรียนสะท้อนความรู้สึที่มีต่องาน เพื่อปรับปรุงการทำงานต่อ ๆ ไปให้ดีขึ้น)	

จากตารางนี้จะเห็นได้ว่า กระบวนการเรียนการสอนในกลุ่มควบคุม มีลักษณะเป็นกิจกรรมที่ครูนำนักเรียนให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง ตามที่ครูกำหนด เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่ครูกำหนด แต่กระบวนการเรียนการสอนของกลุ่มทดลอง เป็นการทำงานร่วมกันของครูและนักเรียน ตั้งแต่วางแผนถึงสรุปผล โดยครูกระตุ้นให้นักเรียนพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ขึ้น จากการศึกษาด้วยตนเอง พุคคุยซักถามเพื่อทำความเข้าใจปัญหาของนักเรียน แล้วช่วยให้นักเรียนแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ในที่สุด

ผู้วิจัยนำกระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นนี้ไปใช้ในกลุ่มทดลอง 3 กลุ่ม ซึ่งเป็นการจัดกลุ่มตามแนวคิดการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของไวทกอสกี ในขนาดที่แตกต่างกัน คือ

กลุ่มทดลองที่ 1 จัดกลุ่มแบบยืดหยุ่น (Flexible grouping) ตามแนวคิดของ แชพแมน (Chapman, 1995: 416-428) คือ การเรียนการสอนจะเป็นไปตามโครงการศึกษาของนักเรียนทั้งห้อง ซึ่งหมายถึง นักเรียนทั้งห้องช่วยกันกำหนดเรื่องต่าง ๆ ที่จะศึกษา เลือกวิธีการศึกษา และวิธีแสดงผลการศึกษา ด้วยตนเอง กิจกรรมการเรียนการสอน จะมีลักษณะ ดังนี้

1. เป็นกิจกรรมที่ทำร่วมกันทั้งห้อง โดยมีการแบ่งงาน และแบ่งกลุ่มทำงาน ตามที่นักเรียนตกลงกัน
2. นักเรียนทั้งห้องเลือกผู้นำการทำกิจกรรม (ประธาน) และเลขานุการเป็นเรื่อง ๆ ไป
3. ครูจะร่วมงานกับนักเรียน ช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาตลอดการทำงาน เพื่อให้การศึกษาบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

กลุ่มทดลองที่ 2 จัดตามแนวการสอนแบบแลกเปลี่ยนบทบาท (Reciprocal teaching) ตามแนวคิดที่ กรีดเลอร์ (Greadler, 1997: 264-265) ได้สรุปไว้ คือ การเรียนการสอนจะเป็นไปตามโครงการศึกษาของนักเรียนแต่ละกลุ่ม ซึ่งหมายถึง นักเรียนแต่ละกลุ่มกำหนดเรื่องต่าง ๆ ที่จะศึกษาเลือกวิธีการศึกษา และวิธีแสดงผลการศึกษา ด้วยตนเอง โดยกิจกรรมการเรียนการสอน จะมีลักษณะ ดังนี้

1. เป็นกิจกรรมที่ทำเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 5-7 คน
2. นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือก ผู้นำการทำกิจกรรม (ประธาน) และเลขานุการเป็นเรื่อง ๆ ไป โดยประธานจะแสดงบทบาทเหมือนครู คือ ตั้งคำถาม สรุป คาคะเน และวิจารณ์ ประเด็นต่าง ๆ ที่ศึกษา
3. ครูจะร่วมงานกับนักเรียน ช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาตลอดการทำงาน เพื่อให้การศึกษาบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

กลุ่มทดลองที่ 3 จัดตามแนวทางการเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Buddy) หรือ (Peer tutoring) ตามแนวคิดที่ อัลคิน (Alkin, 1992: 980-984) ได้สรุปไว้ คือ การเรียนการสอนจะเป็นไปตามโครงการศึกษาของนักเรียนแต่ละคู่ ซึ่งหมายถึง นักเรียนแต่ละคู่กำหนดเรื่องต่าง ๆ ที่จะศึกษาเลือกวิธีการศึกษา และวิธีแสดงผลการศึกษา ด้วยตนเอง โดยกิจกรรมการเรียนการสอน จะมีลักษณะ ดังนี้

1. เป็นกิจกรรมที่ทำเป็นคู่ ครูจะสอน และแนะนำนักเรียนทั้งคู่ด้วยกัน โดยนักเรียนแต่ละคู่เลือกเรื่องที่จะศึกษา วิธีการศึกษา และวิธีแสดงผลการศึกษาด้วยตนเอง แต่สามารถปรึกษาหารือหรือขอความช่วยเหลือ ในการเรียน จากเพื่อน ๆ หรือครูได้เสมอ
2. ครูจะร่วมงานกับนักเรียน ช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาตลอดการทำงาน เพื่อให้การศึกษาบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

แผนการสอนกลุ่มทดลอง ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นตามแนวคิดการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ดังกล่าว แบ่งตามกลุ่มทดลอง เป็น 3 ชุด ในแต่ละชุดประกอบด้วยแผนการสอน 2 แผน ดังนี้

1. แผนการสอนที่ 1 (ปฐมนิเทศ) เป็นแผนการสอนที่มุ่งให้นักเรียนเข้าใจหลักการและขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอน

2. แผนการสอนที่ 2 (การพัฒนาความสามารถทางภาษาไทย) เป็นแผนการให้ความช่วยเหลือที่เรียงลำดับตามขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอน 5 ขั้น และแนวทางในการเขียนสรุปผลกิจกรรมการเรียนการสอนที่ปฏิบัติจริง

แผนการสอนดังกล่าวใช้จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา และเวลาเรียนรวม เหมือนกับกลุ่มควบคุม แต่มีเฉพาะแผนที่ 1 (ปฐมนิเทศ) เท่านั้นที่ทุกกลุ่มจะเรียนพร้อมกัน ส่วนการเรียนในเรื่องอื่น ๆ จะแตกต่างกันไปตามเรื่องที่นักเรียนเลือก แต่ต้องเลือกให้ครอบคลุมทุกจุดประสงค์การเรียนรู้ในเวลาที่กำหนด

ผู้วิจัยนำแผนการสอนที่สร้างขึ้น (โดยมีรายละเอียดในภาคผนวก) ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคมของ ไวกอตสกี จำนวน 3 ท่าน ซึ่งคัดเลือกจาก อาจารย์ในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ผู้จบการศึกษาระดับดุสิตบัณฑิต และมีความสนใจในทฤษฎีดังกล่าว เป็นผู้ตรวจสอบความเรียบร้อยถูกต้อง ตรงตามแนวคิดการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของ ไวกอตสกี ต่อจากนั้นผู้วิจัยนำแผนการสอน ที่ผ่านการตรวจสอบแล้ว แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งแนะนำให้ปรับปรุงการเลือกเรื่องจากการเลือกเรียนไปที่ละเรื่อง ให้เป็นการจัดทำโครงการศึกษา รวมทุกเรื่องที่จะเรียนให้อยู่ในโครงการเดียวกัน แผนการสอนที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว มีจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหา ดังนี้

จุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาที่จะสอนในกลุ่มทดลอง

จุดประสงค์การเรียนรู้ข้อที่

1. มีความรู้-ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักและมารยาทในการฟัง
3. อ่านในใจและอ่านออกเสียงทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองได้ถูกต้องไพเราะ
4. เมื่อกำหนดสารคดีให้อ่าน สามารถจับใจความสำคัญได้
5. สามารถแยกชนิดของประโยคได้
7. มีความเข้าใจและสามารถเขียนงานเขียนประเภทต่างๆ ได้
9. เมื่อบันทึกบทกวีบทหนึ่งแล้ว สามารถวิเคราะห์วิจารณ์ได้
11. สามารถแยกประเด็น ความคิด บอกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น จากการฟังเรื่องที่กำหนดให้ได้
13. เมื่อกำหนดเวลาให้ สามารถพูดแสดงความคิดเห็น พูดในที่ประชุม โดยใช้คำพูดได้อย่างเหมาะสม

เนื้อหา

-หลักการฟัง, มารยาทในการฟัง, -ฟังคำบรรยาย, -หลักการอ่านในใจ, -หลักการอ่านออกเสียง, -พระสุริโยทัยฯ, พันท้ายนรสิงห์, -ขุนช้างขุนแผน, -คำอวยพรปีใหม่, -ชีวิตปลาซ่อน, -ประโยคความเดียว, ประโยคความรวม, ประโยคความซ้อน, -การเขียนเล่าประสบการณ์, -พูดแสดงความคิดเห็น

แผนการสอนกลุ่มทดลองดังกล่าว จะแบ่งตามกลุ่มทดลองย่อยเป็น 3 ชุด ในแต่ละชุดจะประกอบด้วย แผนการสอน 3 แผน ดังนี้

1. แผนการสอนที่ 1 (ปฐมนิเทศ) เป็นแผนการสอนที่มุ่งให้นักเรียนเข้าใจหลักการและขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอน

2. แผนการสอนที่ 2 (การจัดทำโครงการศึกษา) เป็นแผนการสอนที่มุ่งให้นักเรียน (ทั้งห้องทั้งกลุ่ม หรือทั้งคู่) สามารถจัดทำโครงการศึกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นตาราง ที่บอกถึงเรื่องที่จะศึกษา จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา และจำนวนคาบที่ใช้ ของทุก ๆ เรื่อง เรียงตามลำดับไปจนครบทุกจุดประสงค์ ตามเวลาที่กำหนด (24 คาบ หรือ 6 สัปดาห์) จากจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหา ของวิชาภาษาไทย และตัวอย่างโครงการศึกษา ที่ครูเตรียมไว้ให้ ดังนี้

ตารางที่ 13 ตัวอย่าง โครงการศึกษาวิชาภาษาไทย ชั้น ม.2

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้ข้อที่	เนื้อหา	จำนวนคาบ
1	มารยาทในการฟัง	1	หลักการฟัง มารยาทในการฟัง	2
2	วันขึ้นปีใหม่	4, 5	คำอวยพรปีใหม่	3
3	ขุนช้างขุนแผน	3, 4	ขุนช้างขุนแผน	4
4	ชีวิตปลาช่อน	4, 5	ชีวิตปลาช่อน	4
5	พระสุริโยทัย พันท้ายนรสิงห์	9, 3	พระสุริโยทัย พันท้ายนรสิงห์	3
6	การแสดงความคิดเห็น	11, 13	พูดแสดงความคิดเห็น	2
7	การเล่าประสบการณ์	7	การเขียนเล่าประสบการณ์	4

จากตัวอย่างโครงการดังกล่าว ครูจะช่วยให้นักเรียนวางโครงการของตนเอง ซึ่งโครงการศึกษาของนักเรียนในกลุ่มทดลองย่อยแต่ละกลุ่มจะแตกต่างกัน กลุ่มยึดหยุ่นจะมีโครงการเดียว กลุ่มแลกเปลี่ยนบทบาทจะมีกลุ่มละโครงการ ส่วนกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน นักเรียนแต่ละคู่จะมีโครงการของตนเอง ซึ่งในแต่ละโครงการจะมีเรื่องที่นักเรียนกำหนดว่าจะเรียนไม่เหมือนกันและไม่เท่ากัน โดยเฉลี่ยแล้วแต่ละโครงการจะมีเรื่องที่นักเรียนกำหนดว่าจะเรียนประมาณ 7 เรื่อง

3. แผนการสอนที่ 3 (การพัฒนาความสามารถทางภาษาไทย) เป็นแผนการให้ความช่วยเหลือที่เรียงลำดับตามขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน และแนวทางในการเขียนสรุปผลกิจกรรมการเรียนการสอนที่ปฏิบัติจริง โดยมีตัวอย่าง สรุปผลการศึกษาให้ ดังนี้

ตัวอย่างสรุปผลการศึกษา

1. ชื่อเรื่อง นิทานเทียบสุภาษิต
2. เป้าหมาย เพื่อแสดงบทบาทสมมุติจากเรื่อง
3. จุดประสงค์การเรียนรู้
 - 1) อ่านในใจและอ่านออกเสียงทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองได้ถูกต้องไพเราะ
 - 2) เมื่อกำหนดสารคดีให้อ่าน สามารถจับใจความสำคัญได้
4. เนื้อหา
 - 1) หลักการอ่านออกเสียงทำนองเสนาะ
 - 2) หลักการอ่านจับใจความสำคัญ
 - 3) นิทานเทียบสุภาษิต
5. เวลา 3 คาบ
6. วิธีดำเนินการ
 - 1) ตั้งเป้าหมายการศึกษา – เลือกประธานและเลขานุการ ประธานนำนักเรียนทั้งห้องให้ช่วยกันตั้งเป้าหมายการศึกษา
 - 2) ทำความเข้าใจในแนวทางการศึกษา – ประธานนำนักเรียนให้วิเคราะห์เป้าหมายเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ และเลือกวิธีดำเนินงานว่าคาบไหนจะทำอะไร
 - 3) ดำเนินการศึกษาอย่างรอบคอบ – แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม แต่ละกลุ่มช่วยกันจัดการแสดงบทบาทสมมุติจากเรื่อง นิทานเทียบสุภาษิต โดยมีตัวแทนคนหนึ่งอ่านทำนองเสนาะก่อนแสดง ตัวแทนอีกคนสรุปคติข้อคิดจากเรื่องหลังแสดง โดยค้นคว้าจากหนังสือเรียนทักษะสัมพันธ์ หนังสือเกี่ยวกับสุภาษิต ส่วนวน คำพังเพย หนังสือประกอบการเรียนภาษาไทย และฝึกอ่านทำนองเสนาะจากเทปตัวอย่าง
 - 4) แสดงผลการศึกษา – นักเรียนแต่ละกลุ่ม แสดงบทบาทสมมุติไปตามลำดับ
 - 5) สรุปผลการศึกษา – ประธานแต่ละกลุ่ม กล่าวถึงความรู้สึกในการทำงาน เลขานุการอ่านการศึกษา ประธานกล่าวถึงความรู้สึกในการทำงาน
7. สื่อการสอน แถบบันทึกเสียงตัวอย่างการอ่านทำนองเสนาะ และเครื่องเล่นแถบบันทึกเสียง
8. กิจกรรมที่ทำ

คาบที่ 1 –เลือกประธานและเลขานุการ กำหนดเป้าหมาย จุดประสงค์การเรียนรู้ และวิธีดำเนินงาน

คาบที่ 2 –แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 4 กลุ่ม จัดลำดับในการแสดง แล้วแต่ละกลุ่มจัดเตรียมการแสดงบทบาทสมมุติ

คาบที่ 3 –แสดงบทบาทสมมุติ และสรุปผลการศึกษา
9. ผลการศึกษา –นักเรียนทั้ง 4 กลุ่ม แสดงบทบาทสมมุติได้ดี แต่การอ่านทำนองเสนาะและการสรุปคติข้อคิด ยังมีบางกลุ่มทำได้ไม่ดีนัก นักเรียนบางคนเล่นมากเกินไป ประธานกลุ่มควรช่วยควบคุมความสงบในระหว่างการแสดงด้วย
10. อื่น ๆ – กิจกรรมใน 2 คาบแรก ใช้ห้องเรียน ส่วนคาบที่ 3 ใช้ห้องหมวดภาษาไทย เป็นสถานที่จัดกิจกรรม

แผนการสอนดังกล่าวใช้จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา และเวลาเรียนรวม เช่นเดียวกับกลุ่มควบคุม แต่มีเฉพาะแผนที่ 1 (ปฐมนิเทศ) และแผนที่ 2 (การจัดทำโครงการศึกษา) เท่านั้นที่ทุกกลุ่มจะเรียนพร้อมกัน ส่วนการเรียนในเรื่องอื่น ๆ จะแตกต่างกันไปตามโครงการศึกษาที่นักเรียนจัดทำขึ้น แต่ต้องครอบคลุมทุกจุดประสงค์การเรียนรู้ในเวลาที่กำหนด

5. เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วยแบบทดสอบทักษะทางภาษาไทย และแบบประเมินการกำกับตนเองของนักเรียน ซึ่งมีลักษณะดังนี้

5.1 แบบทดสอบทักษะทางภาษาไทย

แบบทดสอบทักษะทางภาษาไทย แบ่งเป็น 2 ตอน คือ แบบทดสอบทักษะการพูด และเขียน เป็นข้อสอบแบบอัตนัย กับ แบบทดสอบทักษะการฟัง และอ่าน เป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก โดยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางภาษาไทย และวิธีการสร้างแบบทดสอบ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบ

2. ศึกษาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) หนังสือเรียนภาษาไทย และคู่มือครู ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดจุดประสงค์ในการทดสอบ

3. ศึกษาหลักการในการสร้างเกณฑ์สำหรับพิจารณา และให้คะแนนความสามารถในการใช้ภาษา จากตำรา ระเบียบประเมินผล เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างเกณฑ์การให้คะแนนในแบบทดสอบ

แบบทดสอบทักษะทางภาษาไทยที่สร้างขึ้น มีลักษณะ ดังนี้

แบบทดสอบการฟัง มีจุดประสงค์การเรียนรู้ที่จะวัด คือ สามารถแยกประเด็น ดีความ สรุปสาระสำคัญ และบอกข้อเท็จจริงข้อคิดเห็น จากการฟังเรื่องที่กำหนดให้ได้ โดยแบ่งออกเป็นจุดประสงค์ย่อย 4 ข้อ แต่ละข้อใช้ข้อสอบวัดจำนวน 5 ข้อ จากเรื่องที่กำหนดให้ฟัง 4 เรื่อง โดยมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 14 ลักษณะของข้อทดสอบทักษะการฟัง

จุดประสงค์ย่อย	ลักษณะของข้อความ				ข้อ	คะแนน
	บรรยาย ร้อยแก้ว	พรรณนา ร้อยกรอง	พรรณนา ร้อยแก้ว	เทศนา ร้อยแก้ว		
1. ระบุประเด็นในเรื่องที่ฟังได้	2	1	1	1	5	5
2. ดีความจากเรื่องที่ฟังได้	1	2	1	1	5	5
3. สรุปสาระสำคัญของเรื่องที่ฟังได้	1	1	2	1	5	5
4. จำแนกข้อเท็จจริงข้อคิดเห็นในเรื่องที่ฟังได้	1	1	1	2	5	5
รวม	5	5	5	5	20	20

แบบทดสอบการอ่าน มีจุดประสงค์การเรียนรู้ที่จะวัด คือ เมื่อกำหนดสารคดีหรือบันเทิงคดีให้อ่าน สามารถจับใจความสำคัญ วิเคราะห์ และวิจารณ์ได้ โดยแบ่งออกเป็นจุดประสงค์ย่อย 5 ข้อ แต่ละข้อใช้ข้อสอบวัดจำนวน 4 ข้อ จากเรื่องที่กำหนดให้อ่าน 4 เรื่อง โดยมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 15 ลักษณะของข้อทดสอบทักษะการอ่าน

จุดประสงค์ย่อย	ลักษณะของข้อความ				ข้อ	คะแนน
	บรรยาย ร้อยแก้ว	พรรณนา ร้อยกรอง	พรรณนา ร้อยแก้ว	เทศนา ร้อยแก้ว		
1. ระบุประเด็นจากเรื่องที่อ่านได้	0	2	0	2	4	4
2. ตีความจากเรื่องที่อ่านได้	2	1	2	0	4	4
3. สรุปสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้	1	1	1	1	4	4
4. จำแนกข้อเท็จจริงข้อคิดเห็นในเรื่องที่อ่านได้	1	1	1	1	4	4
5. วิวิจารณ์เรื่องที่อ่านได้	1	0	1	2	4	4
รวม	5	5	5	5	20	20

แบบทดสอบการพูด มีจุดประสงค์การเรียนรู้ที่จะวัด คือ เมื่อกำหนดเวลาให้ สามารถพูด แสดงความคิดเห็น โดยใช้คำพูดได้อย่างเหมาะสม วัดโดยกำหนดหัวข้อให้เลือก พูดแสดงความคิดเห็น ในเวลาประมาณ 3 นาที ส่วนเกณฑ์การให้คะแนน นำเกณฑ์ในการให้คะแนนความสามารถในการพูดของ สุจริต เพียรชอบ และ สายใจ อินทร์พรชัย (2538) มาปรับใช้ ดังนี้

1) ความถูกต้องของการออกเสียง	คะแนนเต็ม 4 คะแนน
ออกเสียงถูกต้องทุกคำพูด	ได้ 4 คะแนน
ออกเสียงไม่ถูกต้อง 1-2 คำ	ได้ 3 คะแนน
ออกเสียงไม่ถูกต้อง 3-4 คำ	ได้ 2 คะแนน
ออกเสียงไม่ถูกต้อง 5 คำ ขึ้นไป	ได้ 1 คะแนน
2) ความเหมาะสมของท่าทาง	คะแนนเต็ม 4 คะแนน
ออกมาพูดอย่างมั่นใจ ใช้ท่าทางประกอบการพูดเหมาะสม	ได้ 4 คะแนน
ออกมาพูดอย่างมั่นใจเป็นส่วนใหญ่ ใช้ท่าทางประกอบการพูดเหมาะสมเป็นส่วนใหญ่	ได้ 3 คะแนน
ออกมาพูดอย่างไม่ค่อยมั่นใจ ใช้ท่าทางประกอบการพูดไม่ค่อยเหมาะสม	ได้ 2 คะแนน
ออกมาพูดด้วยความประหม่า ใช้ท่าทางประกอบการพูดไม่เหมาะสม	ได้ 1 คะแนน
3) เนื้อหาสาระ เหตุผลและข้อมูลประกอบ	คะแนนเต็ม 4 คะแนน
เนื้อเรื่องตรงกับชื่อเรื่อง มีข้อคิด มีการให้เหตุผล และข้อมูลประกอบ	ได้ 4 คะแนน
เนื้อเรื่องตรงกับชื่อเรื่อง มีข้อคิด แต่ขาดเหตุผลหรือข้อมูลประกอบ	ได้ 3 คะแนน
เนื้อเรื่องตรงกับชื่อเรื่อง มีข้อคิด ขาดทั้งเหตุผลและข้อมูลประกอบ	ได้ 2 คะแนน
เนื้อเรื่องตรงกับชื่อเรื่อง ขาดข้อคิด เหตุผล และข้อมูลประกอบ	ได้ 1 คะแนน
4) ความเหมาะสมของคำพูด	คะแนนเต็ม 4 คะแนน
ใช้คำพูดที่เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง กระชับ และชัดเจน	ได้ 4 คะแนน
ใช้คำพูดที่เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง แต่ขาดความกระชับและชัดเจน	ได้ 3 คะแนน
ใช้คำพูดที่ไม่ค่อยเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ขาดความกระชับและชัดเจน	ได้ 2 คะแนน
ใช้คำพูดที่ไม่เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง วกวนและคลุมเครือ	ได้ 1 คะแนน
5) การรักษาเวลา	คะแนนเต็ม 4 คะแนน
ถ้าพูดจบ ก่อนหรือหลัง หมดเวลา ไม่เกิน 1 นาที	ได้ 4 คะแนน
ถ้าพูดจบหลังหมดเวลา เกิน 1 นาที แต่ไม่ถึง 2 นาที	ได้ 3 คะแนน
ถ้าพูดจบหลังหมดเวลา เกิน 2 นาทีขึ้นไป	ได้ 2 คะแนน
ถ้าพูดจบก่อนหมดเวลา 1 นาที	ได้ 1 คะแนน

แบบทดสอบการเขียน มีจุดประสงค์การเรียนรู้ที่จะวัด คือ สามารถเขียนเล่าประสบการณ์
ได้ วัดโดยกำหนดหัวข้อให้เลือกเขียนเล่าประสบการณ์ ความยาว 10 –12 บรรทัด ในเวลา 20 นาที
ส่วนเกณฑ์การให้คะแนน นำเกณฑ์การประเมินการเขียนของ ฮีตัน (Heaton, 1990) และ เวียร์
(Weir, 1993) มาปรับใช้ ดังนี้

1) ความถูกต้องของการสะกดคำ	คะแนนเต็ม 4 คะแนน
สะกดถูกต้องทุกคำ	ได้ 4 คะแนน
สะกดไม่ถูกต้อง 1-2 คำ	ได้ 3 คะแนน
สะกดไม่ถูกต้อง 3-4 คำ	ได้ 2 คะแนน
สะกดไม่ถูกต้อง 5 คำ ขึ้นไป	ได้ 1 คะแนน
2) ความสมบูรณ์ขององค์ประกอบ	คะแนนเต็ม 4 คะแนน
มีคำนำ เนื้อเรื่อง สรุป ครบ มีความยาวตามกำหนด	ได้ 4 คะแนน
มีคำนำ เนื้อเรื่อง แต่ขาดสรุป มีความยาวตามกำหนด	ได้ 3 คะแนน
มีแต่เนื้อเรื่อง มีความยาวมากกว่ากำหนด	ได้ 2 คะแนน
มีแต่เนื้อเรื่อง มีความยาวน้อยกว่ากำหนด	ได้ 1 คะแนน
3) ความเหมาะสมของลำดับเหตุการณ์	คะแนนเต็ม 4 คะแนน
ลำดับเหตุการณ์เป็นระเบียบ เน้นจุดสำคัญของเหตุการณ์	ได้ 4 คะแนน
ลำดับเหตุการณ์เป็นระเบียบ	ได้ 3 คะแนน
ลำดับเหตุการณ์ขาดตอน หรือสับสน เป็นบางส่วน	ได้ 2 คะแนน
ลำดับเหตุการณ์ขาดตอน หรือสับสน เป็นส่วนมาก	ได้ 1 คะแนน
4) ความเหมาะสมของถ้อยคำ	คะแนนเต็ม 4 คะแนน
ใช้ถ้อยคำที่เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง กระชับ และชัดเจน	ได้ 4 คะแนน
ใช้ถ้อยคำที่เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง แต่ขาดความกระชับและชัดเจน	ได้ 3 คะแนน
ใช้ถ้อยคำที่ไม่ค่อยเหมาะสมกับเนื้อเรื่องขาดความกระชับและชัดเจน	ได้ 2 คะแนน
ใช้ถ้อยคำที่ไม่เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง วกวนและคลุมเครือ	ได้ 1 คะแนน
5) การใช้รูปประโยค	คะแนนเต็ม 4 คะแนน
ใช้รูปประโยคถูกต้องตามหลักภาษา ไม่ขาดหัวหรือขีดยาว มีการใช้สุภาษิต สำนวน คำพังเพย	ได้ 4 คะแนน
ใช้รูปประโยคถูกต้องตามหลักภาษา แต่ขีดยาวซับซ้อน มีการใช้สุภาษิต สำนวน คำพังเพยประกอบ	ได้ 3 คะแนน
ใช้รูปประโยคถูกต้องตามหลักภาษา แต่ขาดหัว ไม่ต่อเนื่อง ไม่มีการใช้สุภาษิต สำนวน คำพังเพย	ได้ 2 คะแนน
ใช้รูปประโยคไม่ถูกต้องตามหลักภาษา ขาดประธาน หรือกริยา ไม่มีการใช้สุภาษิต สำนวน คำพังเพย	ได้ 1 คะแนน

ผู้วิจัยนำแบบทดสอบดังกล่าวไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำแบบทดสอบไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการสอนภาษาไทย จำนวน 3 ท่าน ซึ่งคัดเลือกจาก 1) อาจารย์ในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ผู้จบการศึกษาย่างต่ำระดับมหาบัณฑิตทางการสอนภาษาไทย และมีผลงานทางวิชาการด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 1 ท่าน 2) ศิษยานิเทศก์สายการสอนภาษาไทย ผู้จบการศึกษาย่างต่ำระดับมหาบัณฑิตทางการสอนภาษาไทย หรือมีประสบการณ์นี้เทศอย่างน้อย 5 ปี จำนวน 2 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และความถูกต้องของภาษา ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำให้ปรับปรุงแก้ไขถ้อยคำให้มีความหมายชัดเจนขึ้น แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ

ผู้วิจัยนำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 โรงเรียนสารคามพิทยาคม ซึ่งเป็นโรงเรียนในจังหวัดมหาสารคาม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ดังนี้

แบบทดสอบการฟังและการอ่าน ซึ่งเป็นข้อสอบแบบ 4 ตัวเลือก สอบโดยให้ฟังข้อความสั้น ๆ จำนวน 4 เรื่อง แล้วตอบคำถามเรื่องละ 5 ข้อ รวม 20 ข้อ และอ่านข้อความสั้น ๆ จำนวน 4 เรื่อง แล้วตอบคำถามเรื่องละ 5 ข้อ รวม 20 ข้อ รวมข้อสอบทั้งหมด 40 ข้อ ทดลองใช้กับนักเรียนจำนวน 134 คน นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ความเที่ยงของแบบทดสอบทั้งฉบับ ด้วยโปรแกรม SPSS โดยใช้สูตร คูเคอร์ ริชาร์ดสัน 20 (KR 20) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง .63 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ .60 ที่ตั้งไว้

วิเคราะห์ค่าระดับความยาก และอำนาจจำแนกโดยใช้เทคนิคร้อยละ 27 (ประคอง กรรณสูต, 2538: 30-31) ผลการวิเคราะห์พบว่าแบบทดสอบการฟัง มีค่าระดับความยาก .26 - .79 ค่าระดับความยากเฉลี่ย .50 และมีอำนาจจำแนก .20 - .47 อำนาจจำแนกเฉลี่ย .28 ส่วนแบบทดสอบการอ่าน มีค่าระดับความยาก .28 - .80 ค่าระดับความยากเฉลี่ย .63 และมีอำนาจจำแนก .20 - .67 อำนาจจำแนกเฉลี่ย .36 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ ค่าความยาก .20 - .80 และอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ที่กำหนด

แบบทดสอบการพูด ซึ่งเป็นข้อสอบให้เลือกพูดตามหัวข้อที่กำหนด ให้คะแนนตามเกณฑ์ ทดลองใช้กับนักเรียนจำนวน 24 คน ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ได้ทำการทดสอบความตรงในการให้คะแนนกับผู้เชี่ยวชาญทางการสอนภาษาไทย ซึ่งเป็นอาจารย์ 3 ระดับ 8 โรงเรียนสารคามพิทยาคม แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) ด้วยโปรแกรม SPSS ผลการวิเคราะห์พบว่า ความตรงในการให้คะแนนการพูด ระหว่างผู้วิจัยกับผู้เชี่ยวชาญ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .899 และระหว่างผู้ช่วยวิจัยกับผู้เชี่ยวชาญ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .814 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ .80 ที่ตั้งไว้ แล้วทดสอบความเที่ยงในการให้คะแนน ระหว่างผู้วิจัยกับผู้ช่วยวิจัย พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .884 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ .80 ที่ตั้งไว้

แบบทดสอบการเขียน ซึ่งเป็นข้อสอบให้เลือกเขียนตามหัวข้อที่กำหนด ให้คะแนนตามเกณฑ์ ทดลองใช้กับนักเรียนจำนวน 48 คน ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ได้ทำการทดสอบความตรงในการให้คะแนนกับผู้เชี่ยวชาญทางการสอนภาษาไทย ซึ่งเป็นอาจารย์ 3 ระดับ 8 โรงเรียนสารคามพิทยาคม แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) ด้วยโปรแกรม SPSS ผลการวิเคราะห์พบว่า ความตรงในการให้คะแนนการเขียน ระหว่างผู้วิจัยกับผู้เชี่ยวชาญ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .820 และระหว่างผู้ช่วยวิจัยกับผู้เชี่ยวชาญ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .802 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ .80 ที่ตั้งไว้ แล้วทดสอบความเที่ยงในการให้คะแนน ระหว่างผู้วิจัยกับผู้ช่วยวิจัย พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .891 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ .80 ที่ตั้งไว้

ผู้วิจัยวิเคราะห์ค่าระดับความยาก ของแบบทดสอบการพูดและการเขียน โดยใช้สูตรสำหรับแบบทดสอบที่มีการให้คะแนนมากกว่า 1 ต่อข้อ (อัจฉรา วงศ์โสธร, 2539: 276) ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบทดสอบการพูด ได้ค่าความยาก .51 ส่วนแบบทดสอบการเขียน ได้ค่าความยาก .52 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ .20 - .80 ที่กำหนด

ผู้วิจัยวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก ของแบบทดสอบการพูดและการเขียน โดยใช้สูตรสำหรับแบบทดสอบที่มีการให้คะแนนมากกว่า 1 ต่อข้อ (อัจฉรา วงศ์โสธร, 2539: 279) ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบทดสอบการพูด ได้ค่าอำนาจจำแนก .75 ส่วนแบบทดสอบการเขียน ได้ค่าอำนาจจำแนก .59 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ .20 ขึ้นไปที่กำหนด

5.2 แบบประเมินการกำกับตนเองของนักเรียน

แบบประเมินการกำกับตนเองของนักเรียน เป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประเมินค่า 4 อันดับ มีขั้นตอนในการสร้าง คือ

1. ศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการกำกับตนเอง และการสร้างแบบประเมินแบบมาตราส่วนประเมินค่า เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมิน

2. วิเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ถึงการกำกับตนเอง เป็นรายพฤติกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการเขียนข้อคำถาม

3. กำหนดวิธีการประเมิน ดังนี้ –

1) จากการประเมินตนเองของนักเรียน โดยใช้แบบประเมินการกำกับตนเองสำหรับนักเรียน

2) จากการประเมินของอาจารย์ผู้สอนวิชาอื่น ๆ โดยคัดเลือกอาจารย์ที่มีคาบสอนนักเรียนในห้องเรียนดังกล่าว จำนวน 2 ท่าน ให้เป็นผู้ประเมิน โดยใช้แบบประเมินการกำกับตนเอง

ของนักเรียน สำหรับอาจารย์ผู้สอน

- 3) จากการประเมินของผู้วิจัย โดยใช้แบบประเมินเดียวกับอาจารย์ผู้สอนวิชาอื่น ๆ โดยมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 16 ลักษณะของแบบประเมินการกำกับตนเอง จากการประเมินตนเองของนักเรียน

จุดประสงค์	ลักษณะเครื่องมือ	จำนวนข้อ	คะแนน
1. สามารถตั้งเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้	แบบประเมินแบบ มาตราส่วนประเมิน	4	คะแนนเฉลี่ย โดยมี เกณฑ์ ดังนี้
2. สามารถวางแผนการเรียนด้วยตนเองได้	ค่า 4 อันดับ	4	1.0-1.5 = น้อยที่สุด 1.6-2.5 = น้อย
3. สามารถดำเนินการเรียนด้วยตนเองได้		8	2.6-3.5 = มาก 3.6-4.0 = มากที่สุด
4. สามารถติดตามผลการดำเนินการทางการเรียนด้วยตนเองได้		5	
5. อื่น ๆ	คำถามปลายเปิด	1	
		รวม 22 ข้อ	

ตารางที่ 17 ลักษณะของแบบประเมินการกำกับตนเอง ของนักเรียน จากการประเมินของผู้วิจัยและอาจารย์ผู้สอนวิชาอื่น ๆ

จุดประสงค์	ลักษณะเครื่องมือ	จำนวนข้อ	คะแนน
1. สามารถตั้งเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้	แบบประเมินแบบ มาตราส่วนประเมิน	2	คะแนนเฉลี่ย โดยมี เกณฑ์ ดังนี้
2. สามารถวางแผนการเรียนด้วยตนเองได้	ค่า 4 อันดับ	2	1.0-1.5 = น้อยที่สุด 1.6-2.5 = น้อย
3. สามารถดำเนินการเรียนด้วยตนเองได้		7	2.6-3.5 = มาก 3.6-4.0 = มากที่สุด
4. สามารถติดตามผลการดำเนินการทางการเรียนด้วยตนเองได้		3	
		รวม 14 ข้อ	

ผู้วิจัยนำแบบประเมินดังกล่าวไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำแบบประเมินไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคมของ วิศวกรรมศาสตร์ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งคัดเลือกจาก อาจารย์ในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาโท และมีความสนใจในทฤษฎีดังกล่าว ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และความถูกต้องของภาษา ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำให้เพิ่มคำชี้แจงในการทำแบบประเมิน และปรับปรุงข้อคำถามให้ชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อนกัน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ

ผู้วิจัยนำแบบประเมินดังกล่าว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวังยาวศึกษาวิทย์ ซึ่งเป็นโรงเรียนในจังหวัดมหาสารคาม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 76 คน โดยแบบประเมินการกำกับตนเอง สำหรับนักเรียน ให้นักเรียนประเมินตนเอง และแบบประเมินการกำกับตนเองของนักเรียน สำหรับอาจารย์ผู้สอน ให้อาจารย์ที่มีคาบสอนนักเรียนในห้องเรียนดังกล่าว จำนวน 2 ท่าน เป็นผู้ประเมิน

ผลที่ได้นำมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของแบบประเมิน โดยใช้ โปรแกรม SPSS ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ของ ครอนบาช (Cronbach) ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบประเมินการกำกับตนเองสำหรับนักเรียน ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง .77 ส่วนแบบประเมินการกำกับตนเองของนักเรียนสำหรับอาจารย์ผู้สอน ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง .90 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ .60 ที่ตั้งไว้ จึงนำแบบประเมินไปใช้

6. การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแผนการสอนดังกล่าวไปใช้ในการทดลองสอน กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนทั้ง 4 กลุ่มด้วยตนเอง โดยเริ่มทำการสอนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 ใช้เวลาสอน กลุ่มละ 4 คาบ (คาบละ 50 นาที) ต่อสัปดาห์ รวม 6 สัปดาห์ เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มา ดังนี้

6.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีวิธีเก็บรวบรวม ดังนี้

- 1) แบบทดสอบการฟังและการอ่าน นำไปสอบนักเรียนที่ละห้อง โดยไม่มีการเฉลยข้อสอบ และบอกคะแนนที่นักเรียนแต่ละคนได้จากการสอบ
- 2) แบบทดสอบการพูด ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย เข้าสอบนักเรียนที่ละห้องโดยให้คะแนนพร้อมกัน แล้วนำคะแนนที่ให้นักเรียนแต่ละคนมาหาค่าเฉลี่ย
- 3) แบบทดสอบการเขียน นำไปสอบนักเรียนที่ละห้อง แล้วผู้วิจัยกับผู้ช่วยวิจัยต่างคนต่างตรวจให้คะแนน โดยบันทึกคะแนนลงในบัญชีรายชื่อคนละใบ แล้วนำคะแนนที่ให้นักเรียนแต่ละ

คนมาหาค่าเฉลี่ย

4) แบบประเมินการกำกับตนเองสำหรับนักเรียน ให้นักเรียนประเมินตนเองที่ละห้อง นำคะแนนที่ได้ของแต่ละคนมาหาค่าเฉลี่ย

5) แบบประเมินการกำกับตนเองของนักเรียน สำหรับอาจารย์ผู้สอน ผู้วิจัยและอาจารย์ผู้สอนอีก 2 ท่าน ต่างคนต่างให้คะแนนลงในแบบประเมินคนละชุด แล้วนำคะแนนจากแบบประเมินทั้ง 3 ชุด มาหาค่าเฉลี่ย

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS ดังนี้

1) ใช้สถิติทดสอบ ที (t-test) ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 เพื่อทดสอบสมมุติฐานเกี่ยวกับการเพิ่มสูงขึ้นของคะแนนจากการวัดก่อนเรียนกับหลังเรียน

2) ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA) ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยมีคะแนนจากการวัดก่อนเรียนเป็นตัวแปรร่วม (Covariate) เพื่อทดสอบสมมุติฐานเกี่ยวกับความแตกต่างของคะแนน ระหว่างกลุ่มควบคุมกับกลุ่มทดลอง

6.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลส่วนใหญ่โดยใช้โปรแกรม SPSS แต่ได้วิเคราะห์ค่าความยาก และอำนาจจำแนกของแบบทดสอบทักษะทางภาษาไทยด้วยตนเอง โดยใช้สูตร ดังนี้

สูตรในการวิเคราะห์ระดับความยากและอำนาจจำแนก ของแบบทดสอบการฟังและการอ่าน

ระดับความยาก (Level of difficulty)

$$p = (R_u - R_l) / 2f$$

เมื่อ p = ค่าระดับความยาก

R_u = จำนวนผู้ที่ตอบถูกในกลุ่มสูง

R_l = จำนวนผู้ที่ตอบถูกในกลุ่มต่ำ

f = จำนวนคนในแต่ละกลุ่ม ซึ่งเท่ากัน

และใช้เทคนิค ร้อยละ 27

(ประคอง กรรมสูตร, 2538: 30)

อำนาจจำแนก (Power of discrimination)

$$D = (R_u - R_l) / f$$

เมื่อ D = ค่าอำนาจจำแนก

R_u = จำนวนผู้ที่ตอบถูกในกลุ่มสูง

R_l = จำนวนผู้ที่ตอบถูกในกลุ่มต่ำ

f = จำนวนคนในแต่ละกลุ่ม ซึ่งเท่ากัน

และใช้เทคนิค ร้อยละ 27

(ประคอง กรรมสูตร, 2538: 31)

สูตรในการวิเคราะห์ระดับความยากและอำนาจจำแนกแบบทดสอบการพูดและเขียน
ระดับความยาก (Level of difficulty)

$$FV = \frac{S_U + S_L - (N_T) X_{\min}}{N_T (X_{\max} - X_{\min})}$$

เมื่อ FV = ค่าระดับความยาก

S_U = คะแนนรวมของกลุ่มที่ได้คะแนนสูง

S_L = คะแนนรวมของกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ

N_T = จำนวนผู้สอบทั้งหมดที่ใช้ในการวิเคราะห์

X_{\max} = คะแนนสูงสุด

X_{\min} = คะแนนต่ำสุด

(อัจฉรา วงศ์โสธร, 2539: 276)

อำนาจจำแนก (Power of discrimination)

$$D = \frac{S_U - S_L}{N_U (X_{\max} - X_{\min})}$$

เมื่อ D = ค่าอำนาจจำแนก

S_U = คะแนนรวมของกลุ่มที่ได้คะแนนสูง

S_L = คะแนนรวมของกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ

N_U = จำนวนผู้สอบที่ได้คะแนนสูง

X_{\max} = คะแนนสูงสุด

X_{\min} = คะแนนต่ำสุด

(อัจฉรา วงศ์โสธร, 2539: 279)